

PALAUTE- JA LAUSUNTOKOOSTE PALVELUTASOPÄÄTÖKSEN 2026-2029 LUONNOKSESTA, 3.10.2025

WEBROPOL-KYSELYN KAUTTA TULLEET PALAUTTEET

Palautteen antaja: Yksityishenkilö

4.2.2.5 Henkilöstövoimavarojen fyysisen toimintakyvyn vähimmäistaso

Pelastuslaitos ylläpitää riskiperusteista vesisukellusvalmiutta Oulun vastuualueella päätoimisen henkilöstön toimesta. Välittömään vesisukellusvalmiuteen osallistuvien henkilöiden on täytettävä pelastustoimen sukellus- ja pintapelastustoiminta -ohjeen fyysisen toimintakyvyn ja lisäkoulutuksen vaatimukset

Tulee muuttaa muotoon:

Pelastuslaitos pyrkii ylläpitämään riskiperusteista vesisukellusvalmiutta Oulun vastuualueella...

Vesisukellusvalmiutta ei tule naulata kiveen kirjoitetuksi. Se on kansalaisille päin erinomainen palvelu pelastuslaitoksen tuottamana. Niin sanottu ei lakisääteinen tehtävä ei voi määrittää pelastuslaitoksen henkilöstön vahvuuksia ja kelpoisuuksia. Koska tuo kohta vaikuttaa vahvuuksia määrittävästi jopa koko pelastuslaitoksen operatiiviseen henkilöstöön ja lomasuunnitteluun.

Vastine:

Hyvä palaute.

Palvelutasopäätöksen luonnoksen kohtiin 4.2.2.5 ja 4.2.2.10 on jäänyt ristiriita. Kohta 4.2.2.10 on oikein ja on kirjattu seuraavasti:

Pelastuslaitoksen vesisukellusvalmius järjestetään Oulun vastuualueelta, jossa tavoitteena on ylläpitää pelastustoimen sukellus- ja pintapelastustoiminta -ohjeen ja toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaista välitöntä vesisukellusvalmiutta. Valmiuden järjestämisessä ja ylläpitämisessä huomioidaan riskiperusteisuuden ja kustannusvaikuttavuuden tarpeet.

Korjataan kohdan 4.2.2.5 kirjaamistapa muotoon, jossa vesisukellusvalmius on tavoitteellinen.

Palautteen antaja: Henkilöstön edustaja

Kirjoitus-/asiavirheitä:

- Sivu 24: valmiussuunnittelija?
- Sivu 25: pelastus-laitoksen
- Sivu 32: Rakennuslupa => Rakentamislupa
- Sivu 60: onnettomuus-tyyppejä

Muu palaute:

- Valvonnan osalta vireille tulevien asioiden seurannasta luopuminen on perusteltua, koska ei ole yhtä järjestelmää, johon kaikki asiat kirjataan.
- Palontutkinnan II-tason rajan nostaminen on perusteltua, koska kaikki tekee tutkintaa otona. Palontutkijat antavat tukea kaikessa asiaan liittyvässä kaikille pelastustoiminnan palvelualueen viranhaltijoille, joten kirjaus ei rajaa palontutkijoiden ammattitaidon käyttämistä.

- Linjan pitäminen ennallaan turvallisuusviestinnässä ja asuinrakennusten valvonnassa on ehdoton nykyisillä resursseilla ja tasapuolisuuden vuoksi.
- Palvelutasokaudella tulisi olla tavoitteena selvittää valvottavien kohteiden kokonaismäärä, jotta olisi edes mahdollisuus arvioida resurssien riittävyyttä.
- Kohta 4.1.5: Palontutkinnan yhteistyösopimus tulisi laatia naapurilaitosten kanssa, koska resurssit ovat vähäiset kaikilla ja kaikki ovat otona.

Vastine:

Palautteessa mainitut **kirjoitus-/asiavirheet on korjattu tarpeellisilta osin.**

Valvontakohteiden kokonaismäärän hallinta ja valvontatyön toteumiin liittyvien tilastollisten epätarkkuuksien korjaaminen on yksi valvonnan kehittämistyön tavoitteista. Kehittäminen liittyy ja ajoittuu uuden valvontasovelluksen käyttöönottoon vuonna 2026. Tämä on todettu palvelutasopäätöksen luonnoksessa.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Palautteen antaja: Yksityishenkilö

TVA on näköjään kaiken toiminnan ydin tällä hetkellä ja sitä pyritään ainakin tilastollisesti toteuttamaan. Alueellamme on kuitenkin liian vähän operatiiviseen toimintaan osallistuvaa henkilökuntaa eli palomiehiä. Jos osa työajastamme kuluu henkilöautoissa, kun siirrymme asemilta toiselle, pitkiäkin matkoja. Jos matka on liian pitkä, niin siirtyminen porrastetaan ja aikaa kuluu entistä enemmän. Toinen asia, mikä on vääristynyt, on tilastot. Onko tärkeämpää täyttää tilastollisesti vaatimukset vai oikeasti tarjota asukkaille palvelua? Tästä esimerkkinä lin aseman toiminta. Siellä on kaksi miestä joka toinen päivä töissä ja joka toinen päivä asema on tyhjiä. Tällä täytetään tilastollisesti 50 % tavoitevasteissa. Ketä varten tätä toimintaa pyöritetään? Mielestäni kansalaisilla pitäisi olla oikeus 24/7 apuun hädän hetkellä.

Vastine:

Pohjois-Pohjanmaan pelastustoimialueella pelastustoiminnan valmiutta tuotetaan yhteistyössä päätoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön kesken. Päätoiminen valmius korostuu erityisesti niillä alueilla, joissa hälytystehtävien määrään ja laatuun sekä toimintavalmiusvaatimukseen on vaikea vastata sopimushenkilöstön toimesta. Lissä hälytystehtävien taajuus, laatu ja paikalliset toimintavalmiusvaatimukset puoltavat pelastustoiminnan palveluiden tuottamisen sopimushenkilöstön toimesta, mutta hälytystehtävien lähtövarmuutta ja -vahvuutta on toistaiseksi varmennettu osittaisella päivystyksellä. Ympäri vuorokautisen päivystyksen puuttuminen ei tarkoita lissä avunsaannin puuttumista. Pelastustoimialueella on lähes 40 paloasemaa, joissa pelastustoiminnan palvelut perustuvat tai tukeutuvat vahvasti sopimushenkilöstön käyttöön ja paloasemien yhteistyöhön. **Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.**

Toimintavalmiusaika (TVA) on yksi keskeisimmistä kiireellisen avunsaannin toteutumisen mittareista. Toimintavalmiuden suunnitteluohjeissa (SM:n julkaisu 2012:21 ja 2025:2) annetut toimintavalmiusaikavaatimukset ovat pelastustoimea velvoittavia. Toteumien seurantaan velvoittaa muun muassa pelastustoimen järjestämislaki (613/2021) sekä sisäministeriön asetus hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuudesta (1213/2022). Toimintavalmiusaika on keskeinen, mutta vain yksi palvelutuotannon toteutumisen arvioinnissa käytettävistä mittareista. **Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.**

Palautteen antaja: Pyhäjoen kunta

Pyhäjoen kunnan huomioita ja kommentteja pelastustoimen palvelupäätös 2026-2029 luonnoksesta.

Yleistä

Palvelutasopäätös on pelastustoimen päätös siitä, kuinka se järjestää pelastustoimen palvelut. Keskeisen osan palveluista muodostavat lakisääteiset tehtävät sekä lisäksi vapaaehtoiset tehtävät, joihin lukeutuu muun muassa ensivastetoiminta. Palvelutasopäätös luonnos on valmistelu laaja-alaisesti ja kattavasti sisältäen pelastuspalvelujen keskeiset linjaukset, päättyvän palvelukauden arvioinnin, riskianalyysin tulokset ja johtopäätökset sekä palvelutasoa koskevat päätökset palvelualoittain.

Palvelutasopäätös kuvaa tulevaisuutta avoimena, joka mahdollistaa merkittäviä muutoksia palveluverkkoon ja -rakenteeseen, myös verkoston vahvistamisen. Päätöksentekoa vaikeuttaa se, että on epäselvää, mistä tosiasiassa päätetään. Vaikka palvelutasopäätös on strategialuonteinen, sen tulisi selkeämmin sisältää konkreettisempia linjauksia. Tavoitteille tulisi laatia seurattavat mittarit.

Palveluverkosto

Palveluverkoston laajuus on kuvattava selkeästi, vähintäänkin nykytilanne säilyttäen. Yksittäiselläkin palvelupisteellä on merkittäviä seurannaisvaikutuksia kunnan strategiaan, kehittämiseen sekä elinkeinoelämän investointihalukkuuteen.

Toimintavalmiusajat

Toimintavalmiusaikoja tulisi tarkastella erikseen haja-asutusalueilla ja kasvukeskuksissa. Koko alueen keskiarvo aiheuttaa tilastoharhan ja antaa virheellisen kuvan yhdenvertaisuudesta. Tarkastelunäkökulmalla on suuri merkitys asukkaiden yhdenvertaisen kohtelun kannalta.

Sopimuspalokunnat

Sopimuspalokuntien elinvoimaisuuteen harvaan asutuilla alueilla on panostettava nykyistä vahvemmin ja pitkäjänteisemmin. Lisäksi lähtövarmuuden parantamiseksi on toteutettava erityisiä toimenpiteitä. Tavoitteille tulee asettaa selkeät mittarit, jotta toteutumista voidaan seurata.

Ensivastetoiminta

Ensivastetoimintaa tulisi tarkastella koko Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen yhteisenä toimintana, koska se on tosiasiallisesti olennainen osa ensihoitoketjua erityisesti haja-asutusalueella. Tavoitteeksi tulisi asettaa ensivastetehtävien ja ensihoidon yhteistoiminnan kehittäminen avun tarvitsijoiden parhaaksi alueittain ja kunnittain. Nykyisin ensihoidon tavoiteajat täyttyvät ja alittuvat keskustajaamissa säännöllisesti, mutta haja-asutusalueilla jäädään selvästi jälkeen. Kyseessä on vakava tasapuolisuus ja yhdenvertaisuuskysymys.

Pyhäjoella 15.9.2025
Aimo Korpi, tekninen johtaja

Antti Tornberg, khall. Puh.joht

Vastine:

Paloasemaverkko:

Pohjois-Pohjanmaan pelastustoimen palveluverkosto (paloasemat) on periytynyt hyvinvointialueen pelastustoimelle kunnallisen ja alueellisen pelastustoimen ajalta. Paloasemien sijaintia, tilaratkaisuita sekä niiden henkilöstö- ja kalustovalmiuksia on määrittänyt paloaseman suunnitteluajankohdan valmiusvaatimukset ja muut tarpeet.

Nykyisin pelastustoimen valmiuden sijoittumista ohjaa keskeisesti pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeeseen perustuva riskialuejako ja sen riskiluokkakohtaiset toimintavalmiusaikavaatimukset. Paloasemaverkon osalta lähdetään tavoitteesta, että toimintavalmiusaikavaatimukset sekä muut riski- ja tarveperusteisuuden vaatimukset täytetään. Palvelutasopäätösesitys ei sisällä päätöksiä paloasemaverkon muuttamisesta, mutta muutoksia voi tulla riski- ja tarveperusteisuuden muuttuessa.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Toimintavalmiusajat:

Palvelutasopäätösesitykseen kirjatut toimintavalmiusaikatavoitteet on kirjattu siinä muodossa mitä muun muassa palvelutasopäätösasetus edellyttää. Vaikka tavoitteet on kirjattu koko pelastustoimialueen tavoitteiksi, niiden toteutumista seurataan kunnittain ja osin jopa neliökilometrin suuruisten riskiruutujen tarkkuudella.

Toimintavalmiusaikavaatimuksista on hyvä huomata, että riskiruutujen riskiluokkakohtaiset aikarajat ovat samat riippumatta siitä missä ruudut sijaitsevat. Esimerkiksi 2-luokan riskiruutu on tavoitettava 10 minuutissa (vähintään 50 % toteumalla) niin Pyhäjoella kuin Oulussa. Tämä varmistaa osaltaan yhdenvertaisuuden toteutumista. **Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.**

Sopimuspalokunnat:

Pelastustoiminnan alueellisen valmiuden järjestäminen sekä päällekkäisten ja pitkäkestoisten tilanteiden valmiuden järjestäminen tarvitsee sopimushenkilöstöä. Sopimuspalokuntajärjestelmän ylläpitämisen tärkeys on todettu useassa kohtaa nyt lausuttavassa palvelutasopäätöksen luonnoksessa. Pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää sopimuspalokuntatoimintaa yhteistyössä sopimushenkilöstön kanssa. Yhteistyötä varten on muodostettu tarpeelliset yhteistyörakenteet.

Sopimushenkilöstön hälytysosastoaktiivisuuden kehittäminen, pelastustoiminnassa tarvittavan lähtövarmuuden ja –vahvuuden kehittäminen sekä erityisesti sopimushenkilöstön pelastustoimintakelpoisuuden ja suorituskyvyn kehittäminen on todettu keskeiseksi kehittämistarpeeksi PTP:ssä. Henkilöstöön liittyvän kehittämistyön ohella kehitetään ja otetaan käyttöön vaihtoehtoisia pelastustoiminnan menetelmiä. Näitä tarvitaan, jos esimerkiksi rakennuspalossa tilannepaikalle ei saada ensivaiheessa savusukelluskykyä.

Pelastustoimialueella on useita sopimushenkilöstön käyttöön perustuvia paloasemia, joiden lähtövarmuutta ja –vahvuutta varmennetaan muiden paloasemien toimesta. Lisäksi pelastustoiminnassa tarvittavan suorituskyvyn reaaliaikainen seuranta ja varmistaminen on yksi ympärivuorokautisesti miehitetyn tilannekeskuksen tehtävistä.

Pelastusyksiköiden suoritteita mitataan monipuolisesti. Seurannassa on muun muassa yksiköiden lähtövarmuus (lähdön toteutuminen), lähtövahvuus, lähtöaika (viive hälytyksestä lähtöön), toimintavalmiusaika, toiminta-aika jne. Ennakoivalla

suorituskykyseurannalla seurataan muun muassa paloaseman henkilöstön lähtökohtaista kyvykkyyttä suoriutua pelastustoiminnan tehtävistä. Seurannassa on muun muassa paloaseman henkilöstömäärä, hälytysosastoon kuuluvien määrä, savusukellus ja pintapelastuskelpoisien määrä, ajokorttiluokan C omaavien määrä jne. Seuranta kattaa sekä päätoimisen henkilöstön että sopimushenkilöstön.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Ensivastetoiminta:

Ensihoitopalvelua tukeva ensivastetoiminta ei ole pelastustoimen lakisääteinen tehtävä, mutta sopimusperusteista ensivastetoimintaa on tuotettu lähes kaikilta pelastustoimialueen paloasemilta. Pelastustoimen palvelutasopäätös ei ole muuttamassa ensivastetoiminnan nykytilaa.

Ensivastetoiminta voidaan lähtökohtaisesti sisällyttää niiden paloasemien tehtäviin, joissa palvelulle on kysyntää ja joissa siihen on aseman henkilöstön puolesta valmius.

Ensivastetoiminnan sisällyttämisestä ensihoitopalveluun päätetään ensihoidon palvelutasopäätöksessä. Käytännön toimintaa ohjeistaa muun muassa ensihoidon hälytysohjeet. **Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.**

Palautteen antaja: Raahen kaupunki

Raahen kaupungin huomiot nähtäville asetettuun palvelutasopäätöksen luonnokseen ovat:

Kokonaisuutena luonnos on perusteellisesti laadittu ja sisältää riittävän tarkan kuvauksen toiminnan nykytilasta ja sen järjestämisestä 2026–2029. Jäljempänä on muutamia huomioita suunnitelman tiettyihin kohtiin.

1.6 Tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa ja 1.7 Tuottamisen järjestelyt poikkeusoloissa.

Luonnoksessa on syytä avata hieman tarkemmin mitä toimintojen sopeuttaminen ja resurssien uudelleen kohdentaminen tarkoittavat käytännössä. Tekstissä mainittu toimintoja ja tehtäviä priorisoitaessa sovellettava ohje tulee olla palvelutasopäätöksen liitteenä, tai vähintään tietoa mistä sen ohjeen voi lukea. Häiriötilanteissa ja erityisesti poikkeusoloissa palvelujen tuottaminen vaatii yhteensovittamista myös kuntien kanssa.

3. Riskianalyysin tulokset ja johtopäätökset

Pidämme hyvänä, että 1.1.2026 alkaen sovellettava uusi suunnitteluohje ei mahdollista palvelutuotantoa supistavia muutoksia. Tämä korostuu erityisesti maakunnan suurten etäisyyksien kunnissa sekä esim. suurteollisuuden lisäämillä riskialueilla.

4.1.2 Palontutkinta / Päätös palvelutasosta

Erityisenä syynä on syytä erikseen mainita esim. potentiaalisesti laajoja ympäristövahinkoja aiheuttavat tulipalot, erityisesti pohjavesialueilla, tai mikäli tulipalon vaikutukset muutoin vaikuttavat laajalla alueella.

4.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisyssä / palvelun kehittämistarve

Yhteistyö rakennusvalvonnan kanssa otetaan ilolla vastaan. Tämän lisäksi yhteistyön laajentamista yhteisen tilannekuvan jakamisen suhteen on syytä kehittää.

4.1.7 Valmiuden tarkastaminen

Mielestämme tarkastusresursseja tulee kohdentaa myös kuntien/alueiden varautumisjärjestelyiden tarkastamiseen ja yhteensovittamiseen.

4.2.2.1 Toimintavalmiusaikatavoitteet

Riskianalyysi pitää lähettää ainakin kuntien kirjaamoihin, vaikka ei julkista materiaalia olekaan. Nyt ihmetystä herättää Raahen kohta, jossa vuoden 2022 aineistossa korkein riskiluokka 1 ja vuoden 2025 aineistossa 2. Samoin Vihannin kohdalla korkein riskiluokka on tippunut 2:sta 3:een. Nähdäksemme toimintaympäristö tai kokonaisriskit eivät kuitenkaan ole muuttuneet.

4.2.2.3 Henkilöstövoimavarojen määrä ja laatu hyvinvointialueen eri osissa

Esitämme huolestumisemme osaavan henkilökunnan saatavuudesta ja riittävydestä erityisesti maakuntakeskuksen ulkopuolisissa kunnissa.

4.2.2.11 Valmius ympäristövahinkojen torjuntaan (YVT-valmius)

Nykyistä palvelutasoa öljyvahinkojen torjunnassa merellä tulee kehittää riski- ja aluskäyntiperusteisesti. Painotus tulee olla vilkkaimpien satamien, kuten esim. Raahen sataman sekä Oulun Vihreäsaaren suunnalla.

Vastine:

1.6 Tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa ja 1.7 Tuottamisen järjestelyt poikkeusoloissa:

Pelastuslaitoksen toiminta perustuu häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa normaaliajan järjestelyihin. Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa tehtävä sopeuttaminen on lähtökohtaisesti voimavarojen kohdentamista ennakoitujen tai toteutuneiden uhka-arvioiden mukaisesti. Sopeuttaminen voi tarkoittaa esimerkiksi valmiussiirtoja, tehtävien priorisointia tai kyseisissä olosuhteissa epäolennaisen toiminnan keskeyttämistä ja resurssien uudelleen kohdentamista. Pelastuslaitos huolehtii alueellisista pelastustoimen palveluista myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Olosuhteet, kuormittuminen ja päällekkäiset tilanteet voivat aiheuttaa palveluihin viivettä.

Täydennetty hieman kohtaa 1.6 ja lisätty kappale kohtaan 1.7.

Pelastuslaitoksen sisäiset suunnitelmat ja ohjeet eri turvallisuustilanteissa tarvittavasta valmiuden sääntelystä ovat osa pelastustoiminnan operatiivista johtamissuunnitelmakokonaisuutta. Kyseiset suunnitelmat ja ohjeet ovat lähtökohtaisesti salassa pidettäviä eivätkä kuulu palvelutasopäätökseen.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

3. Riskianalyysin tulokset ja johtopäätökset

Uusi toimintavalmiuden suunnitteluohje osin kiristää, osin helpottaa valmiusvaatimuksia. Alustavien arvioiden mukaan pelastustoimen paloasemaverkossa ja paloasemien valmiudessa ei ole löysää suhteessa vaatimuksiin, joten lausunnossa todettu on tässä vaiheessa oikein. **Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.**

4.1.2 Palontutkinta / Päätös palvelutasosta

Lausunnon huomio mahdolliseen ympäristövahinkoon johtavien tulipalojen tutkinnasta on hyvä nosto. Tässä yhteydessä on hyvä huomata, että erityisiä syitä tutkinnalle on useita. Esimerkkeinä hoito- ja hoivalaitosten rakennuspalot ja rakennuspalovaarat sekä uuteen tekniikkaan, kuten aurinkovoimapuistoihin tai sähkövarastoihin liittyvät tulipalot. On tarkoituksenmukaista, että palvelutasopäätökseen ei lisätä luetteloa tutkinnan erityisistä syistä. **Lisäämme lausunnossa esille nostetun erityisen tutkintasyyn palontutkintaohjeen kohtaan, jossa erityisiä syitä avataan. Mieli pide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.**

4.2.2.1 Toimintavalmiusaikatavoitteet

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeeseen tehtiin kokonaisuudistus vuosien 2024–2025 aikana. Uusi ohje (SM:n julkaisu 2025:2) säilytti valtakunnallisen riskialuejaon (1 km x 1 km riskiruudut), mutta uudisti riskiruutujen riskitason määräytymisperusteet. Riskiruutujen riskitason määrittäminen toteutetaan SM:n tilaamana valtakunnallisesti ja jaetaan sellaisenaan pelastuslaitosten käyttöön ja noudatettavaksi. Riskiruutujen riskitason laskentaperusteet on esitetty edellä mainitussa SM:n ohjeessa. **Pelastustoimen riskianalyysin havainnoilla ja johtopäätöksillä ei voi vaikuttaa riskiruutujen riskitasoon tai riskiluokkaan.** Raahe ja Vihanti eivät ole muutoksessa yksin. Uusi laskentatapa muutti Pohjois-Pohjanmaalla kymmenien ruutujen riskiluokkaa ilman, että ruudun alueen (1 km x 1 km maantieteellinen alue) olosuhteissa olisi tapahtunut merkittäviä muutoksia. **Mieli pide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.**

4.2.2.3 Henkilöstövoimavarojen määrä ja laatu hyvinvointialueen eri osissa

Lausunnossa esitetty huoli osaavan henkilökunnan saatavuudesta ja riittävydestä on yhteinen. **Mieli pide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.**

4.2.2.11 Valmius ympäristövahinkojen torjuntaan (YVT-valmius)

Riskianalyysi ohjaa alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntakykyä lausunnossa esitetyllä tavalla. **Mieli pide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.**

Palautteen antaja: Sievin kunta

Sievin kunta antaa oheisen lausunnon Pohteen pelastustoimen palvelutasopäätöksen valmisteluun:

Sievin kunta pitää tärkeänä, että pelastustoimen palvelutaso säilyy vähintään nykyisellä tasolla myös tulevilla palvelutasopäätöskaudella. Palveluiden yhdenvertainen saatavuus on turvattava koko hyvinvointialueella.

On tärkeää palvelutasoa määriteltäessä huomata, että Sievi on alueellinen työnantaja- ja teollisuuskunta. Tämän vuoksi palvelutasoa määriteltäessä tulee huomata asukaslukea suurempi riskikeskittymä ja näin ollen korkeampi palvelutaso. Korostamme, että:

- Paloasemaverkkoa ja kalustoa ei saa keskittää siten, että Sievin palvelutaso heikkenee,
- Sopimuspalokuntien toimintaedellytykset ja henkilöstöresurssit on turvattava.
- Rekrytointiin ja nuoriso-osastojen toimintaan tulee panostaa,
- Toimintavalmiusaikatavoitteet on saavutettava myös Sievissä ja mahdollisiin puutteisiin on reagoitava nopeasti.
- Kunnan ja pelastuslaitoksen yhteistyötä sekä varautumista on jatkettava tiiviisti.

Sievin kunta edellyttää, että palvelutasopäätöksen toteutus ei johda palveluiden heikkenemiseen Sievissä ja että kunnan erityispiirteet huomioidaan päätöksenteossa.

Vastine:

Pohjois-Pohjanmaan pelastustoimen palvelutasopäätöksen luonnos ei sisällä päätöstä Sievin alueen palvelutason laskemisesta. Palveluverkko, valmius ja palvelut määritetään yhdenmukaisin perustein sekä riski-, tarve- ja vaikuttavuusperusteisesti koko pelastustoimialueelle. **Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.**

Pelastustoiminnan alueellisen valmiuden järjestäminen sekä päällekkäisten ja pitkäkestoisten tilanteiden valmiuden järjestäminen tarvitsee sopimushenkilöstöä. Sopimuspalokuntajärjestelmän ylläpitämisen tärkeys on todettu useassa kohtaa nyt lausuttavassa palvelutasopäätöksen luonnoksessa. Pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää sopimuspalokuntatoimintaa yhteistyössä sopimushenkilöstön kanssa. Yhteistyötä varten on muodostettu tarpeelliset yhteistyörakenteet. 1.1.2025 voimaan tulleessa palokuntasopimuksessa panostetaan nuoriso-osastojen toimintaan.

Mielipiteessä esitetty on jo huomioitu palvelutasopäätöksessä. Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Toimintavalmiusaikatoteumia seurataan koko pelastustoimialueen tasolla, kunnittain ja jopa riskiruuduittain. Toimintavalmiusaikatoteumissa ilmeni heikentymistä vuoden 2024 aikana ja sitä ilmeni myös Sievin alueella. Heikentymisen juurisyitä selvitettiin aktiivisesti jo vuoden 2024 aikana. Puutteiden ja vaatimusten esille nostaminen sellaisenaan sekä tarpeelliset valmiutta korjaavat toimet ovat parantaneet toteumia vuoden 2025 aikana. Näin myös Sievissä, jossa toimintavalmiusaikatoteumat ovat vuoden 2025 kuluessa vaaditulla tasolla. **Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.**

Palautteen antaja: Yksityishenkilö

Palvelutasopäätöksessä tulisi olla selkeä kirjaus siitä, että Kuusamon ja Kalajoen pelastustoimen valmiutta nostetaan riskiperusteisesti ennalta suunnitellun toimintamallin mukaisesti sesongin ajankohdilla. Kuusamossa käytännössä talviaika ja Kalajoella kesäaika sekä erityisesti viikonloput.

Vastine:

Riskianalyysiin ja omavalvontaan perustuva riskiperusteisuus ei kaikilta osin tue mielipiteessä todettua. Esimerkiksi Kuusamossa hälytystehtävien määrä ja työllistävyys ovat korkeimmillaan kesäkuukausina (ja joulun aikaan). Kalajoen hälytystehtävien määrä painottuu kesäaikaan, mutta ei kovin vahvasti viikonloppuihin, kuten mielipiteestä voisi olettaa.

Kuusamossa on jo pitkään todettu, että ulkopaikkakuntalaisten sesonkia ei ole vain talvi. Matkailijoita ja mökkiläisiä on Kuusamon alueella pitkin vuotta. Kuusamossa alueen riskit,

hälytystehtävien määrä sekä pitkä etäisyydet Kuusamon ulkopuolisiin paloasemiin puoltavat sitä, että Kuusamon paloasemien valmius on jo lähtökohtaisesti hyvä. Kuusamon pelastustoiminnan valmiutta on lisäresursoitu hyvinvointialueuudistuksen jälkeisenä aikana. Kuusamon pelastustoiminnan valmius on tärkeää muodostaa yhteistyössä päätoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön kesken. Kalajoen hälytystehtävien määrä on huomattavasti pienempi kuin Kuusamossa. Esimerkiksi maasto- ja rakennuspaloissa Kalajoki saa nopeammin tukea lähimmiltä muilta paloasemilta. Palvelutasopäätöksessä on todettu pelastustoiminnan valmiuden dynaamisuus ajanhetken riskien mukaisesti. Jos erityiset tapahtumat edellyttävät valmiuden kohottamista, se on palvelutasopäätöksen mukaan mahdollista.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä tässä vaiheessa muutosta palvelutasopäätökseen

Palautteen antaja: Yksityishenkilö

Pelastustoiminta 2.2

Toimintavalmiusaikapuutteiden korjaaminen Oulunsalon alueella paloasemakiinteistörakentamisen avulla Kaakkuriin on mielestäni oikea ratkaisu. Sen avulla voidaan myös vastata Oulun eteläpuolen hälytystehtäviin.

4.4.2 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Palvelupäätöskaudella 2026-2029 on tärkeää tarkastella Oulun ja lähialueilla sopimuspalokuntatoiminnan kehittämistä. Oulun VPK:lla on ollut tarvittava henkilöstö pitkään ja kaikkia halukkaita ei pystytä ottamaan mukaan toimintaan. Miten Oulun eteläpuolella asuvia pystyttäisiin hyödyntämään ja ottamaan mukaan toimintaan? Lisäksi on tärkeää keskittyä harva-asutusalueiden sopimuspalokuntatoiminnan kehittämiseen ja tarvittavan henkilöstömäärän turvaamiseen.

Vastine:

4.4.2 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Pelastustoiminnan alueellisen valmiuden järjestäminen sekä päällekkäisten ja pitkäkestoisten tilanteiden valmiuden järjestäminen tarvitsee sopimushenkilöstöä. Sopimuspalokuntajärjestelmän ylläpitämisen tärkeys on todettu useassa kohtaa nyt lausuttavassa palvelutasopäätöksen luonnoksessa. Pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää sopimuspalokuntatoimintaa yhteistyössä sopimushenkilöstön kanssa. Yhteistyötä varten on muodostettu tarpeelliset yhteistyörakenteet. **Mielipiteessä esitetty on jo huomioitu palvelutasopäätöksessä. Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.**

Palautteen antaja: Ylivieskan kaupunki

Ylivieskan kaupunki näkee hyvänä ja tärkeänä, että sopimushenkilöstön rooli ja merkitys on huomioitu alueen toimintavalmiuden turvaajana (mm. kohdat 1.3, 2.4 ja 4.4). Kohdassa 4.2.2.1. "Päätös palvelutasosta" kuvataan riskiruudut ja valtakunnalliset pelastusjoukkueen toimintavalmiusajat, jotka edellyttävät 1-riskiruutuun (Ylivieskassa 1 ja loput 19 Oulussa) joukkuetta (min. 9hlö) 20min ja muihin taajama tyyppisiin (2-3 luokan ruudut) puolessa tunnissa. Näiden toimintavalmiusaikojen toteutuminen edellyttää Oulun kaupunkiseutua lukuun ottamatta sopimushenkilöstön ja viranhaltijoiden valmiutta osallistua vapaalta pelastustoimintaan.

Kohdassa 4.2.2.4. on tunnistettu väestönkeskittymänä ainoastaan Oulun kaupunki ja Oulun seutu. Kuitenkin maakunnan eteläisellä alueella (ent. Jokilaaksojen pelastuslaitos) asuu noin 120 000 ihmistä, mikä on enemmän kuin Kainuussa tai Keski-Pohjanmaalla. Oulun kaupunkiseudulla välimatkat ovat myös lyhyempiä, kuin esimerkiksi kuntakeskusten ja taajamien välimatkat Kalajokilaaksossa, mikä haastaa enemmän pelastustoiminnan järjestämistä.

Kohdassa 4.2.2.5. kuvataan vesisukelluksen osalta tuotettavaa valmiutta ainoastaan Oulussa. Kuitenkin kohdassa 4.2.2.10. mainitaan esittelyssä, että Ylivieska-Raahe voidaan myös tuottaa. Ylivieskan kaupunki esittää, että vesisukellusvalmiutta tuotetaan myös maakunnan eteläisellä alueella Kala- ja Pyhäjokilaakson väkilukuun vedoten. Menneen kesän tapahtumat osoittavat, että tälle on tarvetta.

Alavieska-Ylivieska -väli Kalajokivarren osalta on tunnistettu merkittäväksi tulvariskialueeksi. Ylivieskan kaupunki esittää, että Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos varautuu maakunnan eteläisen alueen tulvariskeihin tulvapumpulla ja ottaa tämän huomioon palvelutasopäätöksessä.

Palvelutasopäätösluonnoksessa luvataan, että Ylivieskassa ja Oulussa savusukellusvalmius toteutuu 9minuutissa (1-riskialueet, 50 %), kun muualla siihen vartaan aikaa 30min (muut riskiruoat). Ylivieskan kaupunki edellyttää, että Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos varautuu myös Ylivieskan osalta tähän riittävällä resurssilla.

Kuntayhteistyötä ja valmiusfoorumien toimintaa on kuvattu luonnoksessa kohdassa 4.5.7. Ylivieskan kaupunki pitää erityisen tärkeänä tiivistä vuoropuhelua ja yhteistyötä kuntien ja pelastuslaitoksen välillä.

Vastine:

Kohta 4.2.2.4

Kohdassa 4.2.2.4 ei ole mainintaa alueen eri osien väestömääristä, joten mielipiteen otsikkoviittaus on ilmeisesti virheellinen. Joka tapauksessa pelastustoimen palveluiden järjestämisessä ja palveluiden tuottamisessa huomioidaan koko pelastustoimialue sekä sen taajamat ja väestö. Palveluita tuotetaan riskiperusteisesti ja yhtenäisin perustein koko pelastustoimialueelle. **Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.**

Kohdat 4.2.2.5 ja 4.2.2.10

Vesipelastusvalmiutta arvioitaessa on tärkeää huomata tilastollinen tosiasia, jonka mukaan veden varaan joutuneen pelastaa vaaraan joutuneen omat kyvyt, paikalla olevat muut henkilöt ja heidän kykynsä tai pelastuslaitoksen pintapelastustoiminta. Jos henkilö joutuu hukuksiin, on jo tilastollisesti erittäin epätodennäköistä, että henkilö saataisiin pelastettua pelastuslaitoksen vesisukellustoiminnalla. Vesipelastustoimintaa kehitettäessä ehdottomasti tärkein kohde on alueellisesti kattavan, nopean ja tehokkaan pintapelastustoiminnan kehittäminen paloasemakohtaisesti (tai kohdetta lähimpien paloasemien yhteistyönä), jossa on nykyisellään paljon haasteita. Toisaalta on huomioitava vesiturvallisuuden edistäminen onnettomuuksien ehkäisyn keinoin. Vesisukellustoiminnan heikko vaikuttavuus henkeä pelastavana menetelmänä on yksi keskeisistä syistä, jonka vuoksi kyvykkyys on kirjattu tavoitteelliseksi. Pidämme kuitenkin tärkeänä, että pelastuslaitoksella on kyky myös vesisukellukseen.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Merkittävät tulvariskialueet Kalajokivarressa

Pohjois-Pohjanmaalla pelastustoimella on mielipiteessä esitetty tulvapumput ja runsaasti muuta pumppukalustoa. Suurtehopumput (HCP-yksiköt) ovat koko pelastustoimialueen (ja laajemmin koko Pohjois-Euroopan) käyttöön tarkoitettuja kalustoresursseja, joita siirrellään uhkatilanteiden ja onnettomuuksien mukaan sinne missä tarvetta on. Huomautamme, että tulvavaarat huomioiva maankäytön ja rakentamisen suunnittelu sekä ennakkoon tehty kiinteät tulvasuojelurakenteet ovat tehokkain keino ehkäistä tulvavahinkoja. Ennakkoon tehty toimet ratkaisevat hyvin todennäköisesti sen, aiheutuuko vaikeista tulvatilanteista tulvavahinkoja. Tulvapumppujen hyödyt jäävät vähäiseksi ilman tulvavahinkoja ehkäiseviä ennakotoimenpiteitä. **Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.**

Savusukellusvalmius

Ylivieskan paloaseman henkilöstöresurssi (päätoimiset ja sopimushenkilöstä) mahdollistavat savusukellusvalmiuden toteutumisen palvelutasopäätöksen luonnoksessa esitetyllä tavalla. **Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.**

Palautteen antaja: Oulaisten kaupunki

Oulaisten kaupungin lausunto Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastuslaitoksen palvelutasopäätökseen 2026–2029:

Palvelutasopäätösluonnos on valmisteltu hyvin ja asioita on huomioitu monelta kannalta. Päätösluonnoksessa loistaa se tosiasia, että pelastustoiminnan budjetti on erittäin alhainen. Tähän peruspalveluun ja kansalaisten avunsaantiin hätätilanteessa tulee kiinnittää enemmän huomiota ja toivoisimme, että tulevaisuudessa myös Oulaisissa nähtäisiin palvelun kehittyminen ja että pelastustoimelle ohjattaisiin ne määrärahat, joilla palvelu pystytään järkevästi hoitamaan.

Oulaisten kaupunki pitää hyvänä, että laaditussa palvelutasopäätöksessä on otettu kehittämiskohteeksi sopimuspalokuntatoiminta. Päätösluonnoksessa esitetään kehitysehdotuksia, jotka edelleen parantavat sopimushenkilöstön valmiutta hoitaa pelastustointia.

Toimintavalmiusaikatoteumien lasku huolestuttaa myös Oulun alueen ulkopuolella ja etenkin Oulaisissa, jossa sijaitsee erittäin tärkeä kohde eli Oulaskankaan sairaala ja sen ympäristö. Näihin tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Ottaen huomioon, että nyt tavoitteena on tavoittaa kohteet vain 50 % tapauksia. Tätä kehitystä tulee kääntää ja saada toimintavalmiutta myös Oulun alueen ulkopuolelle. Tässä miehitetyt paloasemat sekä aktiiviset sopimuspalokunnat ovat avainasemassa.

Oulaisten kaupunki huomauttaa, että sisäministeriön toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa toimintavalmiuden suunnittelun lähtökohtana tulee olla, että toimintavalmius toteutuu vaaditussa ajassa. Tämä tarkoittaa sitä, että palvelutaso tulee suunnitella niin, että toteuma on 100 % ja mitoittaa myös palvelut sen mukaan. Toisin sanoen suunnitteleminen 50 % toteumalle on täysin väärä lähestymistapa. Tämähän tarkoittaisi, että minkäänlaista häiriönsietokykyä ei enää ole. Toivoisimme että mallia

otettaisiin esimerkiksi muilta hyvinvointialueilta (esim. VARHA), joilla toimintavalmius suunnitellaan ohjeen mukaan.

Valvontaa ja turvallisuusviestintää tulee kehittää niin, että palotarkastajien fyysistä valvontaa kehitetään edelleen ja lisätään. Riittämätön valvonta johtaa tilanteeseen, jossa ajaututaan proaktiivisuudesta reagointiin. Tämä on kestäväntä tämänhetkisin pelastustoimen resursseilla.

Päätösluonnoksessa pohditaan myös tilatehokkuutta. Oulaisten kaupunki huomauttaa, että paloasematiloja ei noin vain voi vuokrata muille kuin pelastuslaitokselle. Eli jos paloaseman sisällä on toimistoja, niin ei voi olla mahdollista jättää niitä pois vuokrasopimuksista ja pelkästään kaupungin tappioksi. Tähän tulee kiinnittää erityistä huomiota. Päätösluonnoksessa kerrotaan myös uusien paloasemien rakentamisesta. Jos uusia asemia aletaan rakentamaan, Oulaisten kaupunki toivoisi, että suunnittelussa olisi todella hyvissä ajoin myös alueen kaupungit mukana. Myös kaupunkien pitää pystyä varautumaan tulevaisuuteen, esimerkiksi yhtiöittämisvelvoitteen vuoksi.

Kehittämissuunnitelmasta puuttuvat mielestämme täysin investoinnit. Kehittämiskohteita ei ole realistista saavuttaa esitetyillä henkilötyövuosien taikka muiden resurssien lisäyksellä.

Vastine:

Pelastustoimen budjetti

Hyvinvointialueiden ensimmäiset vuodet ovat olleet tiukan talouden kanssa painimista. Näin on ollut myös Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimessa, jossa on viety läpi useita tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmia. Tällä hetkellä Pohjois-Pohjanmaan pelastustoimen rahoituksessa on hieman valoisampaa, mutta ei voida olettaa, että se on pysyvä olotila. Koko Suomen talous on vaikeassa tilanteessa ja se heijastuu vahvasti hyvinvointialueiden rahoitukseen. Nykyisellään Pohjois-Pohjanmaan pelastustoimella on "oma pörssi" joka sisältää kokonaisuudessaan Pohjois-Pohjanmaan pelastustoimelle osoitetun yleiskatteisen valtion rahoituksen. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että pelastustoimen mahdollisia ylijäämiä ei käytetä muiden toimialojen mahdollisten alijäämien kattamiseen.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Toimintavalmiusaika

Toimintavalmiuden suunnitteluohje asettaa minimivaatimuksia muun muassa kiireellisen pelastustoiminnan ensimmäisen vasteen, pelastusryhmän ja pelastusjoukkueen toimintavalmiusajalle. Ohje ei edellytä toimintavalmiusajan toteutumista joka tehtävällä - ja hyvä niin.

Toimintavalmiuden suunnitteluohje huomioi toteumaan vaikuttavat häiriöt, kuten tavanomaisesta poikkeavat lähtöviiveet, päällekkäiset tehtävät, vaikeat hälytysajo-olosuhteet, kohteiden paikantamisen haasteet jne. Juuri tämän vuoksi 100 % toteumaa ei vaadita - häiriötekijät hyväksytään tiettyyn rajaan saakka. Häiriönsietokyky menetetään, jos pelastustoimi itse asettaa toiminnalleen liian tiukat vaatimukset. Edes Kempele-Oulu-Haukipudas alueella, jossa on useita 247-päivystäviä paloasemia ja muita paloasemia, ei päästä 100 % toteumaan. Itse asiassa kaikki nykyiset toimintavalmiuden ongelmavuodet sijaitsevat em. alueella.

Toisaalta toimintavalmiuden suunnitteluohje mahdollistaa myös sen, että pelastustoiminnan palveluita voidaan tuottaa Suomessa yleisellä ja kustannusvaikuttavalla pelastustoimen järjestelmällä. Tässä järjestelmässä suurimpien taajamien pelastustoiminta järjestetään pääosin päätoimisen henkilöstön toimesta ja muut alueet päätoimisen ja/tai sopimushenkilöstön toimesta. Oulaisissa sopimushenkilöstön käyttöön perustuva paloasema on Oulaisten riskit, riskialuejakoon perustuvat toimintavalmiusaikavaatimukset ja hälytystehtävien määrä huomioiden oikea. Pelastuslaitoksen on tärkeää seurata ja tukea muun muassa sopimushenkilöstön lähtövarmuuden, lähtövahvuuden, lähtöviiveiden ja suorituskyvyn toteumia suhteessa pelastustoiminnan vaatimuksiin.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Palotarkastajien työn valvonta

Palotarkastajien työn valvonta on lähtökohtaisesti työnjohdollinen asia eikä kuulu sellaisenaan palvelutasopäätökseen. Tavoitteisiin pyritään muun muassa kehittämällä työn riittävää resursointia (PTP:n luonnoksessa +2 htv), palvelutasopäätöksen kohtien 1.4 ja 4.2.2.4 mukaisin toimenpitein sekä työnjohdollisin toimenpitein.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Tilatehokkuus ja paloasemahankkeet

Mielipiteessä esille nostettu tilatehokkuuden parantaminen perustuu alkujaan hyvinvointialueen tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteisiin ja on kirjattu myös palvelutasopäätökseen 2024–2025. Tilatehokkuus toteuttaa osaltaan kustannusvaikuttavuutta, jota edellyttää muun muassa valtioneuvoston tavoitteet hyvinvointialueille. Tilatehokkuuden parantamiseen pyritään, mutta ei siten, että lopputulos olisi toiminnallisesti hyvin epätarkoituksenmukainen.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Pelastustoimialueen kunnat/kaupungit ovat keskeisiä toimijoita paloasemahankkeissa jo pelkästään maankäyttöön ja kaavoitukseen liittyvistä syistä. Yhteistyö toteutuu nykyisellään mielipiteessä esitetyllä tavalla.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Kehittämissuunnitelmaan kirjattavat investoinnit

Valtaosa pelastustoimen nykyisistä investoinneista perustuu ajoneuvokaluston, muun kaluston ja materiaalien ylläpitämiseen. Kehittämiseen liittyvät investointitarpeet ovat lähtökohtaisesti vähäisempiä. Mielipiteessä esitetty huoli kehittämiseen sisältyvien investointimäärärahojen puuttumisesta on sinänsä perusteltu. Kehittämissuunnitelma tulee tiivistymään merkittävästi PTP:n luonnoksessa esitetystä. Tiivistämistä ja oleelliseen muutokseen keskittymistä edellytti muun muassa AVI:n lausunto PTP:n luonnoksesta. Tiivistetty kehittämissuunnitelma nostaa kustannusvaikutuksia paremmin esille.

Kehittämissuunnitelmataulukko uudistuu kokonaisuudessaan.

Palautteen antaja: Kuusamon kaupunki

Kuusamon kaupungin lausunto Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen vuosia 2026–2029 koskevan palvelutasopäätöksen luonnoksesta:

Kuusamon kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksen luonnoksesta. Luonnos on kokonaisuutena hyvin valmisteltu. Kuusamon kaupungin näkökulmasta esitetään seuraavat täsmennykset ja kehittämistarpeet, jotka tulee huomioida palvelutasopäätöksen jatkovalmistelussa.

1.1 Painopisteet ja strategiset päämäärät

Kuusamon erityispiirteet – laaja pinta-ala, harva ja laajalle levittäytynyt asutus, rajanylityspaikka, lentokenttä, matkailun kausivaihtelut ja suur tapahtumat – edellyttävät pelastustoimelta erityistä varautumista ja suunnittelua. Nämä tulee huomioida strategisissa linjauksissa ja vaikuttavuusperusteisessa palvelutuotannossa.

1.5 Jatkuvan riskien hallinnan menetelmät

Kuusamon alueen matkailun ja tapahtumien erityispiirteet, kuten Ruka Nordic -tapahtuma, tulee sisällyttää riskienhallinnan tilannekuvaan ja uhkamallien tarkasteluun. Erityisesti kansainväliset tapahtumat ja suorat tv lähetykset voivat lisätä suuronnettomuuden riskiä, sillä ne tuovat alueelle suuren määrän ihmisiä, lisäävät liikennettä ja nostavat tapahtuman profiilia tavalla, joka voi houkutella häiriötekijöitä, mikä edellyttää pelastuslaitokselta ja muilta viranomaisilta erityistä valmiutta.

4.2.2.1 Toimintavalmiusaikatavoitteet

Kuusamon kaupungin alueella tulee varmistaa, että toimintavalmiusaikatavoitteet toteutuvat myös syrjäisillä reuna-alueilla ja vaikeasti saavutettavilla alueilla. Tämä edellyttää riittävää henkilöstöä, kalustoa ja vaihtoehtoisia pelastustoiminnan menetelmiä.

4.2.2.7 Pelastusasemat, paloasemat sekä muut kiinteistöt ja toimipisteet

Kuusamon kaupunki korostaa jo käynnissä olevan uuden paloaseman rakentamisen tärkeyttä. Uusi paloasema parantaa toimintavalmiutta, tukee kasvavaa matkailua ja vastaa alueen erityisiin turvallisuustarpeisiin.

4.2.2.10 Vesipelastusvalmiudet alueen eri osissa

Kuusamon vesistöjen ja matkailun vuoksi alueella tulee ylläpitää riittävää pintapelastus- ja vesisukellusvalmiutta. Kaluston ja koulutuksen tulee vastata alueen erityisriskejä, kuten vesistöetsintöjä.

4.2.6 Kansainvälinen toiminta sekä kansainvälisen avun antaminen ja vastaanottaminen

Kuusamon lentokenttä toimii porttina kansainväliselle matkailulle. Pelastustoimen tulee varautua lentoliikenteen häiriötilanteisiin, lento-onnettomuuksiin ja kansainvälisen avun vastaanottamiseen. Lentokenttäalueen pelastussuunnitelmat tulee päivittää yhteistyössä Finavian kanssa, mikäli suunnitelmat eivät ole ajan tasalla.

4.3.1 Hälytysohje

Pelastuslaitoksen tulee laatia yhteistyössä tapahtumajärjestäjien kanssa hälytysohjeet ja pelastussuunnitelmat suurille tapahtumille, kuten Ruka Nordic. Ohjeiden tulee huomioida kansainväliset vierailijat ja median erityistarpeet.

4.5.6 Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen

Kuusamossa tulee järjestää vuosittain väestönsuojelun koulutuksia yhteistyössä Pelastusopiston kanssa, erityisesti matkailualan toimijoille ja tapahtumajärjestäjille.

Vastine:

1.1 Painopisteet ja strategiset päämäärät

Mielipiteessä esitetyt Kuusamon erityispiirteet (ja muita erityispiirteitä) on tunnistettu pääosin myös palvelutasopäätöksen perusteluaineistoon kuuluvassa riskianalyyssissä. Myös riskianalyysi korostaa Kuusamon paloaseman riittävän resursoinnin ja valmiuden merkitystä mm. pitkien etäisyyksien ja suuren matkailijamäärän vuoksi. **Kuusamon riskit ja toimintavalmiuden turvaaminen on huomioitu. Kuusamon operatiivisen henkilöstön määrää on nostettu menneillään olevalla palvelutasopäätöskaudella 25 %.** Kuusamossa on yksi viimeisimmistä uusista jo valmistuneista paloasemista ja toista uutta rakennetaan parhaillaan. Kuusamossa on alueen erityispiirteet huomioivaa erityiskalustoa, kuten kesä- ja talviajan maastopelastuskalustoa, vesipelastuskalustoa, tieliikennepelastamisen kalustoa, korkealta pelastamisen kalustoa ja niin edelleen. Mielipiteeseen liittyen huomautamme, että yleisötapahuman pelastussuunnitelman laatiminen on tapahtumajärjestäjän vastuulla. Pelastustoimen vastuulla on tarpeen mukaan ohjata ja neuvoa turvallisuuden suunnittelua ja valvoa, että suunnitelmat täyttävä lakisääteiset vaatimukset. Pelastustoimen vastuulla on myös miettiä yhdessä tapahtumajärjestäjän kanssa tarpeellisen pelastustoimen järjestelyt alueella.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

1.5 Jatkuvan riskien hallinnan menetelmät ja 4.3.1 Hälytysohje

Pelastuslaitos käsittelee vuosittain noin 500 yleisötapahuman pelastussuunnitelmaa. Joukossa on tapahtumia muutamien satojen henkilöiden kylätapahumista suvisuorojen, QSTOCK:n ja Ruka Nordicin kaltaisiin suurtapahtumiin. Jokaisen tapahtuman käsittelyyn sisältyy tapahtumasta aiheutuvien riskien arviointi sekä tapahtuman onnettomuuksien ehkäisyn järjestelyiden ja tapahtuman omatoimisen varautumisen järjestelyiden riittävyden arviointi, ohjaus ja valvonta. Jokaiseen tapahtuman käsittelyyn sisältyy myös arvio pelastuslaitoksen varautumistarpeista. Erityisiä varautumistoimenpiteitä tarvittaessa suunnitellaan etukäteen tarpeellinen lisäresursointi, alueella todennäköisesti tarvittava erityiskalusto, yhteydenpitotavat, hälyttämismenettelyt, hälytysajoreitit, tapahtuma-alueeseen liittyvät paikantamisjärjestelyt jne.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Mielipiteissä esitettyjä erityisiä valmius-/varautumistarpeita (Ruka Nordiciin liittyen) on hyvä mallintaa esimerkiksi suuronnettomuusharjoituksin.

4.2.2.1 Toimintavalmiusaikatavoitteet

Toimintavalmiusaikavaatimukset pyritään täyttämään niin Kuusamossa kuin muuallakin pelastustoimialueella.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

4.2.2.7 Pelastusasemat, paloasemat sekä muut kiinteistöt ja toimipisteet

Kuusamon keskustan paloaseman uusiminen oli vuosia myös pelastuslaitoksen toiveena. Nyt hyvinvointialueelle siirtymisen jälkeen hanke on lähtenyt toteutumaan.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

4.2.2.10 Vesipelastusvalmiudet alueen eri osissa

Kuusamon vesistöjen suuri määrä sekä suuri matkailijamäärä on tunnistettu myös riskianalyyssissä. Kuusamon paloasemilla on edellytykset suorittaa vesipelastustehtäviä ja vesistöetsintää. Vesipelastusvalmiutta arvioitaessa on tärkeää huomata tilastollinen

tosiasia, jonka mukaan veden varaan joutuneen pelastaa vaaraan joutuneen omat kyvyt, paikalla olevat muut henkilöt ja heidän kykynsä tai pelastuslaitoksen pintapelastustoiminta. Jos henkilö joutuu hukuksiin, on jo tilastollisesti erittäin epätodennäköistä, että henkilö saataisiin pelastettua pelastuslaitoksen vesisukellustoiminnalla. Vesipelastustoimintaa kehitettäessä ehdottomasti tärkein kohde on alueellisesti kattavan, nopean ja tehokkaan pintapelastustoiminnan kehittäminen paloasemakohtaisesti (tai kohdetta lähimpien paloasemien yhteistyönä), jossa on nykyisellään paljon haasteita. Toisaalta on huomioitava vesiturvallisuuden edistäminen onnettomuuksien ehkäisyn keinoin. Vesisukellustoiminnan heikko vaikuttavuus henkeä pelastavana menetelmänä on yksi keskeisistä syistä, jonka vuoksi kyvykkyys on kirjattu tavoitteelliseksi. Pidämme kuitenkin tärkeänä, että pelastuslaitoksella on kyky myös vesisukellukseen.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

4.2.6 Kansainvälinen toiminta

Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksella on ajantasainen HNS-suunnitelma (Host Nation Support) pelastustoiminnan kansainvälisen avun vastaanottamista varten. Ilmaliikenneonnettomuuksia varten on omat pelastustoiminnan suunnitelmat.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

4.5.6 Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen

Pelastustoimessa (riskianalyysissä tai muuten) ei ole tunnistettu erityistä riskiperusteista tarvetta järjestää vuosittaisia väestönsuojelukoulutuksia Kuusamon matkailualan toimijoille ja tapahtumajärjestäjille. Sinänsä esimerkiksi normaaliolojen erityisen vakaviin häiriötilanteisiin tai poikkeusoloihin liittyvissä mahdollisissa suojaväistö- tai evakuointitilanteissa on huomioitava myös matkailijoiden suojaväistö/evakuointi ja näiden toimenpiteiden toteutusperiaatteista on hyvä käydä keskustelut/koulutukset myös matkailualan toimijoiden kanssa.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen. (huomioidaan mahdollisuuksien mukaan valmiussuunnittelun yhteydessä)

Palautteen antaja: Nivalan kaupunki

Nivalan kaupungin lausunto Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätökseen vuodelle 2026 - 2029

Pelastustoiminnan kelpoisuusvaatimukset täyttävä ja määrältään riittävä sopimushenkilöstö on välttämätön osa alueellisesti kattavan pelastustoimen valmiuden ylläpitämisessä, mutta myös turvallisuusviestinnän tapahtumien järjestämisessä.

Pohjois-Pohjanmaan eteläisessä osassa ja erityisesti Nivalan tyyppisessä seutukaupungissa toteutetaan vahvasti uusiutuvan energian kohteita sekä sen myötä toteutetaan teollisuusinvestointeja. Maatalous on myös vahvaa.

Näin ollen paloasemien sopimushenkilöstön määrä, osaaminen, toimintakyky ja toimintavarmuus tulee pitää tasolla, joka mahdollistaa pelastustoiminnan moitteettoman aloittamisen ja riittävän pelastustoimen valmiuden ylläpitämisen. Paloasemien kaluston tulee tukea moitteetonta pelastustoimintaa.

Sopimushenkilöstön saatavuudesta (junioritoiminta, palokuntanuorisotyö), pysyvyydestä

sekä osaamisesta on pidettävä huolta.

Em. perusteella perus- ja ylläpitokoulutukseen sekä lähtövalmiuden turvaamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Paloasemilla on oltava riittävä toimintakyky myös kaluston osalta, jotta pelastustoiminta voidaan suorittaa tehokkaasti.

Riskianalyyseissa (riskiruudut) ja paloasemien kalustossa tulee huomioida uusiutuvien energiainvestointien vaikutus (biokaasulaitos, vetyinvestoinnit, energia-akkuvarastoinvestoinnit).

-Nivalassa Suomen suurin biokaasulaitos rakenteilla (www.nivalanbiokaasulaitos.fi)

-Vetyinvestoinnin suunnittelu käynnissä (ABO Energy suunnittelee Nivalaan teollista vihreän vedyn tuotantolaitosta)

-Energiavarastoinvestoinnit (rakennuslupia v 2024–2025 6 kpl)

-Navettainvestoinnit

Riskianalyysit (riskiruudut) tulee pystyä päivittämään joustavasti vähintään vuosittain, mikäli riskitasot muuttuvat.

Liikenneturvallisuusviestintä

Nuorten liikenneturvallisuusviestintään tulee kiinnittää huomiota ennaltaehkäisevänä toimintana.

Varautumisen tuki kunnille on edelleen tärkeää.

Alueellinen valmius- ja turvallisuusfoorumi on tarpeellinen yhteistyöelin.

Evakuointisuunnitelmat on syytä päivittää yhdessä kunkin kunnan kanssa ja selkeästi määrittää kuntakohtaiset evakuointikeskusten Pohteen yhteyshenkilöt.

Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen tulee varmistaa riittävä resurssointi ja virat turvamaan alueen pelastustoiminta ja riskiruutujen saavutettavuus Nivalassa.

Vastine:

Sopimuspalokuntatoiminnan turvaaminen

Pelastustoiminnan alueellisen valmiuden järjestäminen sekä päällekkäisten ja pitkäkestoisten tilanteiden valmiuden järjestäminen tarvitsee sopimushenkilöstöä. Sopimuspalokuntajärjestelmän ylläpitämisen tärkeys on todettu useassa kohtaa nyt lausuttavassa palvelutasopäätöksen luonnoksessa. Pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää sopimuspalokuntatoimintaa yhteistyössä sopimushenkilöstön kanssa. Yhteistyötä varten on muodostettu tarpeelliset yhteistyörakenteet. 1.1.2025 voimaan tulleessa palokuntasopimuksessa panostetaan myös nuoriso-osastojen toimintaan.

Palvelutasopäätöksessä lähdetään periaatteesta, jonka mukaan paloasemilla on niiden toimintaympäristön uhkien ja riskien mukainen pelastustoiminnan kalusto. Paloasemakohtaista kalustoa täydentää riskiperusteisesti keskitettävä erityiskalusto.

Mielipiteessä esitetty on jo huomioitu palvelutasopäätöksessä.

Vihreän siirtymän investoinnit

Pelastustoimen riskianalyysissä ja toiminnassa on tunnistettu jo jonkin aikaa käynnissä ollut vihreä siirtymä. Tähän lukeutuu muun muassa voimakkaasti lisääntyvät tuuli- ja aurinkovoimahankkeet, sähköenergiavarastot (ESS – Energy Storage System), biometanoli- ja bioetanoli-hankkeet, vihreän ammoniakkin hankkeet, erilaiset kiertotaloushankkeet, vedyn siirtoputkistoon liittyvät hankkeet ja niin edelleen.

Kyseiset hankkeet asettavat osaamisvaatimuksia niin onnettomuuksien ehkäisyn henkilöstölle kuin myös pelastustoiminnan henkilöstölle. Pelastuslaitoksen on osaltaan vaikutettava siihen, ettei uusi teollisuus ja tekniikka vaarana terveellisyys ja turvallisuuden toteutumista ympäristössään tai muodosta erityisesti vaikeasti hallittavia riskitekijöitä. Pelastuslaitoksen on osaltaan vaikutettava myös siihen, että laitokset rakennetaan turvallisiksi, niitä ylläpidetään turvallisina ja että laitosten omatoiminen onnettomuuksien ehkäisy, omatoiminen varautuminen ja omatoimiset hätätilannevalmiudet ovat riittäviä.

Hankkeet asettavat myös suorituskykyvaatimuksia, joista osaan on vastattava kohteita lähimpien paloasemien toimintavalmiudella ja osaan alueellisesti keskitetyllä toimintavalmiudella. Hankkeet muokkaavat toteutuessaan paloasemien toimintaympäristöä, joka puolestaan vaikuttaa paloasemien suorituskykyvaatimuksiin ja suorituskykyyn. Tämä periaate on todettu palvelutasopäätöksen luonnoksessa.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Riskiruudut

Edellä kuvatut vihreän siirtymän hankkeet vaikuttavat riskiruutujen riskitasoon ja -luokkaan, jos hankkeissa rakennetaan lisää kerrosalaa tai jos hankkeista aiheutuu aikanaan onnettomuuksia. Toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaan riskiruutujen riskitaso määräytyy vain rakennetun kerrosalan ja niin sanottujen kohonneen pelastuspotentiaalinen onnettomuushistorian perusteella. Riskialuejako tuotetaan em. perusteiden valtakunnallisesti keskitetysti, eikä pelastuslaitoksella ole mahdollisuutta siihen vaikuttaa. Käsityksemme mukaan riskialuejako on tarkoitus päivittää ja jakaa pelastuslaitoksille noudatettavaksi vuosittain.

Mielipiteessä mainittu teollisuus ja kohteet pyritään tunnistamaan pelastuslaitoksen riskianalyysityössä, joka antaa syötteitä/perusteita uusiin ughiin varautumiselle.

Mielipide ei edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Liikenneturvallisuusviestintä

Lapset ja nuoret ovat yksi pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän kohderyhmistä. Liikenneturvallisuus on teemana toisen asteen opiskelijoille suunnatussa turvallisuusviestinnässä (Punainen liitu -tapahtumat). Liikenneturvallisuutta sivuaa myös yläkoulun 8-luokkalaisille suunnatun NouHätä-kampanjan teemat. Pelastustoimen riskianalyysi nostaa liikenneturvallisuuden vaikuttamistarpeeksi iltapäiväliikenteen, jossa onnettomuusmäärä on kaksinkertainen aamun liikenteeseen verrattuna.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Palautteen antaja: Henkilöstön edustaja

Yhteistoiminta-alueen johtokeskus (YTA-JOKE) käynnistettiin SM:n päätöksellä ilman ennakkovaroitusta. Toiminnan tavoitteena on varautumisen ja johtamisen kehittäminen ja tukeminen nopeasti muuttuvassa maailman tilanteessa. Neljää toimintatavoiltaan ja alueiltaan erilaista pelastuslaitosta ja lähes puolta Suomea palvelevan YTA-JOKEN toiminta alkoi ja jatkuu edelleen yhden hengen miehityksellä, pääpaikkanaan Oulu ja suurimpana maksajana Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos.

Vertailussa muihin vastaaviin johtokeskuksiin olemme yhden hengen vajauksessa, ja tämä on merkittävin este toiminnan kehittämiselle ja jatkuvuuden turvaamiselle. Olemme tuoneet huolestamme esille ja avanneet asiasta keskustelua pelastuslaitoksen johdon kanssa, josta kiitämme tässä vaiheessa.

Vaikka lisäresurssia voidaan ja kannattaa ajatella myös pelastajan/alipäällystön urapolun kautta, tämä ei poista akuuttia tarvetta henkilöstöresurssien lisäämiselle. Tämä tarkoittaa taloudellista panostusta. Normaaliolojen aikana tehtävämäärä ylittää jo kiireisinä päivinä yhden johtokeskushenkilön kapasiteetin – miten tämä tilanne eskaloituu normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa?

Päätöksentekijöille: Kehotamme turvallisuuslautakuntaa ja hyvinvointialueen aluevaltuustoa tarkastelemaan Yhteistoiminta-alueen johtokeskuksen henkilöstöresurssitilannetta vakavasti ja myöntämään lisäpanostuksia, jotka ovat tarpeen toiminnan kehittämiseksi ja jatkuvuuden turvaamiseksi. Koko alueen pelastustoimen ja varautumisen tehokas johtaminen ei ole mahdollista ilman riittäviä resursseja, erityisesti silloin, kun toimintaa uhkaavat poikkeusolot ja kriisitilanteet. Turvallisuuden takaaminen alueella vaatii, että johtokeskuksen toimintakyky säilyy kaikissa olosuhteissa. Pyydämme, että poliittinen päätöksenteko osoittaa ymmärrystä ja sitoutuu tekemään tarvittavat investoinnit pelastuslaitoksen johtokeskuksen toimintaedellytysten parantamiseksi.

Vastine:

Henkilöstön edustajan huoli yhteistoiminta-alueen johtokeskuksen henkilöstömäärästä on pelastuslaitoksella tiedossa. Tässä yhteydessä on kuitenkin huomattava, että johtokeskus ei ole ainoa paikka, jossa olemassa oleva kapasiteetti vaatii lisäpanostusta. Toiminta on vasta käynnistynyt ja kehittämisen kaari on nähtävä pidemmällä aikavälillä. Olennaista on huomata myös muiden yhteistyöalueen pelastuslaitosten taloudellisen kantokyvyn heikentyminen.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä tässä vaiheessa muutosta palvelutasopäätökseen.

Palautteen antaja: Taivalkosken kunta

Taivalkosken kunnan lausunto Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksestä vuosille 2026 – 2029.

Taivalkosken kunta huomauttaa, että palvelutasopäätöksen luonnokseen annettu lausuntoaika on lyhyt, ottaen huomioon sen, että kyseessä on laaja kokonaisuus. Pelastuslaitoksen toiminta on tällä hetkellä muutoksessa, joten lausunnoilla saatava paikallisten vaikutusten näkökulma tulisi nähdä tärkeänä. Lausuntopyyntö saapui Taivalkosken kunnan sähköpostiin 1.9.2025 ja lausunto pyydetään antamaan 25.9.2025 mennessä.

Palvelutasopäätöksessä on nostettu esiin hyvin alueellisia erityispiirteitä kohdassa 1.2 Tarpeen, määrän ja laadun määrittäminen: *Pohjois-Pohjanmaan alue muodostuu 30*

kunnan alueesta ja sisältää noin 40 nykyistä ja entistä kuntataajamaa. Pelastustoiminnan tarpeita varten on (oltava) alueellisesti kattava paloasemaverkosto, joka mahdollistaa pelastustoiminnan lähipalvelun ja kiireellisen avunsaannin, ja jossa pelastustoiminnan valmiutta tuotetaan päätoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön yhteistyönä. Toimintaympäristö- ja riskianalyysin tunnistamia erityisiä riskitekijöitä varten on (oltava) paikallisesti kohdennettua ja alueellisesti keskitettyä erityiskalustoa ja valmiutta. Lähtökohtana on, että paloasemat kykenevät vastaamaan alueensa pelastustoiminnan tarpeisiin yksin tai usean paloaseman yhteistyönä. Kappaleesta nousee huoli siitä, onko alueellisesti kattava paloasemaverkosto tällä hetkellä olemassa tai onko pelastuslaitoksella itsellään huoli siitä, että paloasemaverkosto heikkenee. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen tulee huomioida riittävä rahoitus pelastuslaitoksen toimintaan kattavan paloasemaverkoston varmistamiseksi. Pelastustoimen valtakunnallisiin arvoihin on kirjattu luotettavuus, joka pitäisi huomioida myös Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen toiminnan järjestelyissä, jotta palvelut pelastustoimen osalta toteutuvat yhdenvertaisesti kaikkialle maakunnan alueelle ilman palvelutason heikennyksiä tai pelastustoimen viiveen kasvua.

Yhtenä teemana palvelutasopäätöksessä on nostettu esiin varautuminen, joka nykyisessä maailmanpoliittisessa tilanteessa on hyvin tärkeää. Pelastuslaitoksen ohjaus ja tuki on merkittävä myös kuntien varautumisen kannalta sekä poikkeusoloissa. Riittävä resursointi tähänkin on pakollista. Edellisessä palvelutasopäätöksessä varautumisen ja valmiussuunnittelun henkilöresurssiksi on varattu 2 henkilötyövuotta, josta on toteutunut noin 1,5 henkilötyövuotta. Luonnoksessa kerrotaan, että erityisasiantuntijan virka on ollut täyttämättä vuoden 2025 ensimmäisen puolikkaan aikana, mutta saataneen täytettyä vuoden 2025 aikana. Varautumis- ja valmiussuunnittelu on nykyisen maailmantilanteen huomioiden tärkeää ja virka tulisi täyttää mahdollisimman pian.

Päättävän palvelutasokauden arviointi

Taivalkoskella ei ole ympärivuorokautisesti päivystävää paloasemaa ja Taivalkoski kuuluu riskiluokkaan II. Päättävän palvelutasokauden arvioinnissa todetaan, että *II-luokan riskialueiden toimintavalmiusaikatoteumissa oli osin heikentymää. Heikentymä painottui niihin osiin kuntia, joiden alueella ei ole ympärivuorokautisesti päivystävää paloasemaa.* Luonnoksesta ei selviä tarkemmin millaisia heikentymiä on ollut kuntakohtaisesti, joten asiaa Taivalkosken kunnan näkökulmasta on mahdotonta arvioida.

Huomio kiinnittyi palvelutasokauden arvioinnissa siihen, että useisiin toimintoihin oli mitoitettu enemmän henkilötyövuosia kuin mitä on toteutunut. Täyttämättä olevat virat tulisi täyttää, jotta palvelutoiminta on turvattu ja resurssit olisivat annettujen säädösten mukaiset. Resurssin korjaus parantaa myös henkilöstön hyvinvointia ja jaksamista.

Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä

Pelastuslaitos osallistuu resurssiensa puitteissa muun muassa paikalliseen turvallisuussuunnitteluun, paikalliseen ja alueelliseen liikenneturvallisuustyöhön sekä hyvinvointialueen HYTETU-työhön nimeämällä työryhmiin omat asiantuntijansa. Yhteistyötä tehdään resurssien puitteissa myös muiden viranomaisten, järjestöjen, yritysten ja laitosten kanssa. Yhteistyön tavoitteena on erityisesti väestön omatoimisen varautumisen edistäminen, väestön erityisryhmien asumisturvallisuuden edistäminen ja tieliikenneonnettomuuksien ehkäisy. Päätöksestä tulisi jättää pois kohta "resurssiensa puitteissa", koska tällöin tämä tärkeä yhteistyö ei todennäköisesti toteudu ainakaan kovin vaikuttavasti.

Toimintavalmiusaikatavoitteet:

Tavoitteet ovat oikeasuuntaisia ja on hyvä, että palveluita tuotettaessa seurataan tehostetusti ensimmäinen vasteen toimintavalmiusaikatoteutumia alueilla, joissa on todettu heikentymää tai joissa on ollut pitkään jatkuneita toimintavalmiuspuutteita. Pelastustoimen toimintavalmiuden ja palvelutason paikallisiin merkittäviin haasteisiin tulee etsiä aktiivisesti ratkaisuja ja reagoida poikkeamiin tehokkaammin.

Henkilöstövoimavarojen määrä ja laatu hyvinvointialueen eri osissa:

Palvelun kehittämistarve kohdassa on todettu, että *perinteisiä pelastustoimen menetelmiä korvataan vaihtoehtoisilla menetelmillä*. Olisi hyvä kertoa, mitä nämä vaihtoehtoiset menetelmät voivat olla, mikäli tieto ei ole salassa pidettävää.

Henkilöstövoimavarojen osaamisen ylläpidon ja kehittämisen pääperiaatteet:

Tunnistettuihin kehittämistarpeisiin tulee löytää riittävästi resursseja kehittämistarpeiden toteuttamiseksi. Osaamisen kehittämisjärjestelmän kehittäminen ja koulutuspolun suunnittelu ovat tärkeitä etenkin näin laajassa organisaatiossa. Aikaisemmin luonnoksessa todettiin, että osaavan henkilöstön puute on haaste. Sopimushenkilöstön peruskursseille hakeutumisen prosessien kehittäminen on tärkeää ja hyvä, että asia on nostettu luonnoksessa esille.

Kalustovoimavarat toiminnoittain alueen eri osissa:

Kaluston osalta on tärkeää huomioida myös pienten yksiköiden valmiudet kaluston kunnon osalta.

Pelastusasemat, paloasemat sekä muut kiinteistöt ja toimipisteet:

Luonnoksessa todetaan, että *paloasemaverkon ja yksittäisten paloasemien kokonaisarviointi toteutetaan palvelutasopäätöskaudella 2026-2029. Arvioinnissa otetaan huomioon vuonna 2025 voimaan tulleen pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (SM:n julkaisuja 2025:2) mukaiset riskiruutujen muutokset, muu riski- ja tarveperusteinen tarkastelu sekä pelastustoimen taloudelliset reunaehdot. Paloasemien tiloista vuokrataan jatkossa vain toiminnan kannalta tarpeelliset tilat. Samalla haetaan yhteistyötä ja synergiaa hyvinvointialueen muun tilojen käytön kanssa*.

Paloasemaverkon ja kokonaisarvion tulisi perustua myös paikallisen henkilöstön ja sopimuspalokuntien näkemykseen tilojen riittävyyden osalta. Arvioitaessa paloasemaverkkoa ja yksittäisiä paloasemia ja niiden tulevaisuutta tulee kunnille antaa mahdollisuus antaa lausuntonsa ennen päätöksentekoa.

Vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa

Taivalkosken kunta on lausuntoaan varten selvittänyt Taivalkosken sopimuspalokunnan edustajien mielipiteitä nykytilanteesta. Tällä hetkellä toimintaa varten on tarvittava määrä henkilöitä, ja hälytyksiin on pystytty vastaamaan tarvittavalla miehityksellä. Toimintavarmuutta voitaisiin parantaa varallaolojärjestelyillä, joita Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen tulisi kehittää. On hyvä, että kehittämistarpeeksi on nostettu sopimushenkilöstön perus- ja ylläpitokoulutuksen jatkuvuuden varmistaminen.

Taivalkosken sopimuspalokunnan edustajat esittivät myös huolensa siitä, että päivämiehitys ei välttämättä ole aina riittävä. Sopimuspalokuntaan kuuluu paljon päivä- tai vuorotyössä olevaa henkilöstöä, jolloin päiväaikaan hälytyksille ei välttämättä aina saada tarvittavaa miehitystä. Paloaseman lähtövarmuuteen tulisi siten kiinnittää erityistä huomiota.

Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö

Pohjois-Pohjanmaan valmius- ja turvallisuusfoorumi on hyödyllinen ja kokoaa hyvin yhteen tärkeät toiminnot. Yhteistyön pelastuslaitoksen ja kuntien välillä ei tulisi kuitenkaan olla yhden yhteistyöfoorumin varassa. Tärkeää olisi myös tehdä yhteistyötä kuntien kanssa ennalta ehkäisevään turvallisuus-, palotoimintaa ja varautumiseen sekä tiedottamiseen liittyen. Ennaltaehkäisevä toiminta pitää mahdollistaa edelleen mm paloturvallisuusohjauksella ja kuntalaisten kouluttamisella.

Yhteenveto

Palvelutasopäätösluonnos vuosille 2026-2029 on yleisluontoinen ja sen perusteella kunnan on vaikea hahmottaa, millaisia tosiasiallisia vaikutuksia palvelutasopäätöksellä on käytännön toimintaan alueellisesti ja paloasemaverkkoon. Myös arvio siitä, onko nykyinen paloasemaverkko riittävä, jää epäselväksi.

Taivalkosken kuntalaisten kannalta on tärkeää, että Taivalkoskella säilytetään vähintään nykyisen tasoinen toiminta ja toiminta/vasteajat pidetään kunnossa. Lisäksi tärkeää on, että tilat ovat toimintaan sopivat, eikä niitä yritetä liikaa tiivistää taloudellisten seikkojen takia toiminnan kustannuksella.

Erityisen tärkeää on huolehtia henkilöstöstä, riittävästä resurssoinnista, henkilöstön osaamisen kehittämisestä sekä saavutettavuudesta mm. kehittämällä varaolojärjestelmää.

Taivalkosken kunta huomauttaa, että jatkossa palvelutasopäätöksille ja muille lausunnoille on varattava tarpeeksi aikaa lausunnon laatimiselle. Kunnissa asiaan halutaan perehtyä sekä kuulla myös paikallisia kokemuksia lausuntoa annettaessa.

Yhteistyön osalta toivomme myös tiivistämistä. Kunta voi olla pelastuslaitokselle merkittävä kumppani esimerkiksi tiedottamisessa, ennaltaehkäisevässä työssä, varautumisessa ja poikkeusolojen järjestelyissä.

Kunnanhallituksen puolesta

kunnanjohtaja Mirva Haataja ja hallintojohtaja Anna Pyttynen
Taivalkoskella 23.9.2025

Vastine:

Paloasemaverkon riittävyys ja toimintavalmiusaikatavoitteet

Palvelutasopäätöksessä ja riskianalyysissä on todettu, että Pohjois-Pohjanmaan nykyinen paloasemaverkko antaa hyvät edellytykset niin lähipalvelun toteuttamiselle kuin pelastustoiminnan toimintavalmiusaikavaatimusten toteuttamiselle. Paikalliset haasteet (toimintavalmiustoteumien ongelmavuodet) ovat Oulun seudulla. Myös Taivalkoskella paloasema mahdollistaa riskialueiden saavuttamisen vaaditusti, mutta iso merkitys on sopimushenkilöstön lähtöviiveellä tehtävään. Taivalkoskella lähtöviiveen mediaani on nykyisellään lähes 7,5 minuuttia. Toimintavalmiusaikavaatimukset (ja avun tarvitsijan tarpeet) huomioiden viive pitäisi puristaa mieluummin lähemmäs kuutta kuin seitsemää minuuttia. Taivalkosken toimintavalmiusaikatoteumat ovat heikentyneet vuodesta 2023, mutta ei siten, etteikö toimintavalmiuden suunnitteluohjeen ja palvelutasopäätöksen tavoitteet olisi toteutuneet. Toimintavalmiusaikavaatimuksista ja lähtöviiveen vaikutuksesta toimintavalmiusaikatoteumiin on keskusteltu paloasemien henkilöstön kanssa. Vuoden 2025 toteumat ovat yleisesti parempia kuin vuoden 2024.

Taivalkosken paloasemalla on suuri merkitys laajan toiminta-alueensa pelastustoimen palveluiden turvaajana. Palvelutasopäätös ei ole sitä muuttamassa eikä pelastustoimen nykyinen toimintaympäristö- ja riskianalyysi sitä mahdollista.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Avoimet virat ja tehtävien resursointi

Hyvinvointialueen vaikeaan taloudelliseen tilanteeseen liittyvät tuottavuus- ja taloudellisuustoimet johtivat osaltaan siihen, että sijaisten määrää vähennettiin ja osaa avoimista tehtävistä ei täytetty. Hyvinvointialueella pelastustoimen rahoituksessa on tällä hetkellä hieman valoa, mikä on mahdollistanut resurssitilanteen korjaamista. Resurssitilannetta on korjattu vuoden 2025 aikana, jonka lisäksi korjaavia toimenpiteitä sisältyy nyt käsillä olevaan palvelutasopäätökseen 2026–2029.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä ja muu yhteistyö

Pelastuslain 42 §:n mukaan *“pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.”* Yhteistyö on tarpeellista ja vaikuttavaa. On kuitenkin huomattava, että pelastustoimialueella on 30 kuntaa, lähes 420 000 asukasta ja valtava määrä erilaisia yhdistyksiä, yhteisöjä, yrityksiä ja toimijoita, joilla on omat yhteistyötarpeensa. Yhteistyön palvelutaso on tässä tapauksessa “resurssien puitteissa”. Myös pelastustoimessa tavoitellaan yhteistyötä, mutta resurssit eivät mahdollista kaikkea.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Henkilöstövoimavarojen määrä ja laatu alueen eri osissa (vaihtoehtoiset pelastustoiminnan menetelmät)

Pelastustoiminnan vaihtoehtoisilla menetelmillä tarkoitetaan yleensä menetelmiä, jotka mahdollistavat pelastustoiminnan toteuttamisen ilman perinteiseen ja usein tehokkaimpaan toteutustapaan liittyviä korkeita fyysisen suorituskyvyn vaatimuksia. Esimerkiksi savusukellusta hyödyntävän sammuttamisen korvaaminen ulkoapäin tapahtuvalla sammuttamisella tai pintapelastuksen toteuttaminen menetelmällä, joka ei vaadi perinteisten menetelmien edellyttämää fyysistä suorituskykyä ja uimataitaa.

Vaihtoehtoisien menetelmien kehittäminen ja käyttöönotto mainitaan useassa kohtaa palvelutasopäätöstä. **Vaihtoehtoisia menetelmiä ei ole tarpeen “avata” kaikissa kohdissa, mutta lisätään edellinen kappale kohtaan 4.2.2.3.**

Kalustovoimavarat alueen eri osissa

Palvelutasopäätös lähtee perusoletuksesta, jonka mukaan jokaisella paloasemalla on paloaseman toimintaympäristön uhat ja riskit huomioiva peruskalusto. Paloasemakohtaista kalustoa täydentää paloasemien yhteistyö ja alueellisesti keskitetty erityiskalusto ja -osaaminen.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Tilatehokkuus

Mielipiteessä esille nostettu tilatehokkuuden parantaminen perustuu alkujaan hyvinvointialueen tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteisiin ja on kirjattu myös palvelutasopäätökseen 2024–2025. Tilatehokkuus toteuttaa osaltaan kustannusvaikuttavuutta, jota edellyttää muun muassa valtioneuvoston tavoitteet hyvinvointialueille. Tilatehokkuuden parantamiseen pyritään, mutta ei siten, että lopputulos olisi toiminnallisesti hyvin epätarkoituksenmukainen.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Vapaaehtoisten käyttäminen pelastustoimen palveluiden tuottamisessa

Yhdymme mielipiteen toteamukseen, jonka mukaan Taivalkosken paloasema on kyennyt vastaamaan pelastustoiminnan palvelutarpeisiin yleisesti ottaen hyvin. Joitain kehittämiskohteita on kuten, aiemmin todettu tehtävien lähtöviiveen ”nivistäminen” ja vaativissa tehtävissä tarvittavan suorituskyvyn toteutuminen.

Taivalkosken sopimushenkilöstön huoli päivälähtövahvuudesta on perusteltu. Tavanomaista heikompi päivälähtövahvuus ei näy vielä ainakaan merkittävästi tilastoissa, mutta Taivalkosken henkilöstö tuntee tilanteensa paremmin. Sopimushenkilöstön käyttöön perustuvilla paloasemilla päivälähtövahvuutta tukee parhaiten riittävän suuri henkilöstömäärä. Sopimushenkilöstön riittävän määrän ja toimintaedellytysten turvaaminen on yksi palvelutasopäätöksen keskeisistä tavoitteista. **Mielipiteessä esitetty on jo huomioitu palvelutasopäätöksessä. Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.**

Mielipiteessä esitetty varallaolon kehittäminen on asia jota ei ole mahdollista viedä eteenpäin. Pelastustoimessa laajasti käytetty henkilöstön varallaolo kaatui aikoinaan varallaolon työaikatulkintoihin.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Palautteen antaja: Limingan kunta

PELASTUSTOIMEN PALVELUTASOPÄÄTÖS 2026-2029

Limingan kunta toteaa lausuntonaan seuraavaa:

1. Limingan kunnan kasvunäkymät ja liikenteen kehitys

Liminka on yksi harvoista Pohjois-Pohjanmaan kasvavista kunnista. Väestönkasvu, yritystoiminnan lisääntyminen ja liikenteen vilkastuminen erityisesti valtateillä 4 ja 8 edellyttävät pelastustoimen resurssien vahvistamista. Kasvava kunta tarvitsee ajantasaisen ja riittävän palvelutason, joka turvaa asukkaiden ja elinkeinoelämän turvallisuuden.

2. Paloasemaverkon uudelleentarkastelu ja Tupos aseman sijoituspaikkana

Palvelutasopäätöksen mukaan paloasemaverkon ja yksittäisten paloasemien kokonaisarviointi toteutetaan palvelutasopäätöskaudella 2026–2029. Arvioinnissa otetaan huomioon uudet riskiruutujen muutokset, muu riski- ja tarveperusteinen tarkastelu sekä

taloudelliset reunaehdot. Paloasemien tilat eivät kaikilta osin vastaa pelastuslaitoksen tarpeita, ja muutoksia tullaan tekemään yhteistyössä alueen kuntien ja hyvinvointialueen tilapalveluiden kanssa.

Limingan kunta pitää hyvänä, että alueen paloasemaverkkoa tarkastellaan uudelleen vastaamaan nykyisiä ja tulevia tarpeita. Huomiota tulisi kiinnittää mm. kuntien kasvunäkymiin, elinkeinoelämän ja liikenteen kasvuun. Limingan kunnalla on esittää useita paloasemalle sopivia rakennuspaikkoja. Tupoksen Ankkurilahden sijainti tekee siitä strategisesti merkittävän paikan pelastustoiminnan kannalta. Sijainti mahdollistaa laajemman alueen paloasemaverkoston tarkastelun, kiinteistöjen uudelleenarvioinnin ja kiinteistökustannusten merkittävän pienentämisen, ilman että toimintavalmius vaarantuisi.

3. Toimintavalmiusaikojen puutteet ja miehitystarve

Nykytilanteessa toimintavalmiusajat Limingan ja Lumijoen alueilla eivät täytä palvelutasopäätöksessä asetettuja tavoitteita. Tämä aiheuttaa merkittävän riskin alueen asukkaiden turvallisuudelle. Palvelutasopäätöksen valmisteluaineiston mukaan toimintavalmiusaikatavoitteet ovat toteutuneet yleisellä tasolla hyvin, mutta vuoden 2024 aikana ensimmäisen yksikön toimintavalmiustoteumat heikkenivät osassa II-luokan riskialueita, erityisesti kuntataajamissa, joissa ei ole ympärivuorokautisesti päivystävää paloasemaa. Limingan kunta korostaa tarvetta saada Limingan paloasemalle pysyvä miehitys, joka mahdollistaa nopean ja tehokkaan pelastustoiminnan. Tämä on erityisen tärkeää, kun otetaan huomioon alueen väestömäärä, kasvunäkymät ja liikenteen riskit. Palvelutasopäätöksen valmisteluaineistossa todetaan, että palvelutasopäätöskauteen lähdeittäessä on varmistettava, että uuden toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukainen toteumien mittaaminen onnistuu ja on osa pelastuslaitoksen omavalvontaa ja raportointia. Erityisesti on huomioitava uudistunut riskialuejako, toimintavalmiusaikavaatimusten ja toteumien tavoitetasojen muuttuminen sekä henkilöstömäärävaatimukset kiireellisissä tehtävissä.

4. Aluepelastuksen rooli varautumisen koordinoinnissa

Limingan kunta näkee tärkeänä, että aluepelastuslaitos ottaa vahvemman roolin kuntien varautumisen koordinoinnissa. Pelastuslaitoksella on asiantuntemus ja ammattilaiset, jotka voivat ohjata ja tukea kuntia varautumistyössä. Yhteinen ja johdettu varautuminen parantaa koko alueen kriisinkestävyttä ja toimintakykyä häiriötilanteissa.

LIMINGAN KUNNANHALLITUS

Pekka Rajala kunnanjohtaja

Vastine:

1. Limingan kasvunäkymät ja liikenne

Pelastustoimen riskianalyysin näkökulmasta (Liminka-Lumijoki-alueen toimintaympäristö, alueen onnettomuushistoria, Limingan paloaseman tehtävämäärät, lähimpien valmiutta tukevien paloasemien sijainti) Limingan pelastustoiminnan valmius voi perustua nyt ja jatkossa ensisijaisesti sopimushenkilöstön käyttöön. Oleellista on henkilöstö- ja kalustoresurssien riittävä määrä, suorituskykyvaatimusten toteutuminen mahdollisimman suurella osalla henkilöstöä sekä henkilöstön mahdollisuus lähteä hälytystehtäviin lyhyellä viiveellä. Sopimushenkilöstön riittävän määrän ja toimintaedellytysten turvaaminen on yksi palvelutasopäätöksen keskeisistä tavoitteista.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

2. Paloasemaverkko ja Tupos

Pelastuslaitoksella on tehty vuosien 2024–2025 alustavia selvityksiä Oulun eteläisen alueen paloasemaratkaisuiksi (Oulu-Oulunsalo, Kempele, Liminka-Lumijoki –alue). Näissä alustavissa selvityksissä on mallinnettu myös Limingan paloaseman sijaintia ja alustavasti todettiin, että paloaseman sijoittaminen Tupokselle ei ole tarkoituksenmukaista. Syitä on ainakin kolme: 1. Kempele ehtii Tupokselle toimintavalmiusaikavaatimusten puitteissa (joskin auttavasti). 2. Tupoksen paloasemalta ei ehdittäisi nykyisellä palokuntamuodolla ajoissa Limingan keskustan riskialueille/-kohteisiin. 3. Paloaseman siirtäminen heikentäisi tilannetta Lumijoella. 4. Pelastustoiminnan palveluiden palvelukysyntä painottuu Limingan keskustaan. 5. Limingan sopimushenkilöstö asuu enimmäkseen Limingan keskustassa, jolloin hälytystehtävien lähtöviive kasvaisi jne. Paloasemien sijainti- ja valmiussuunnittelussa on monta huomioitavaa tekijää. Mahdolliset toteutusratkaisut suunnitellaan yhteistyössä vaikutusalueen kuntien kanssa.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

3. Toimintavalmiusaikojen puutteet ja miehitystarve

Katso myös vastine mielipiteen kohtaan 1.

Riskiluokan 2 riskiruutujen saavuttamisen toteumissa havaitun heikentymisen juurisyitä selvitettiin aktiivisesti jo vuoden 2024 aikana ja vuonna 2025. Selittäväksi tekijäksi tunnistettiin osin se, että riskialuejakoa (paloaseman alueen riskiruudut ja niiden riskiluokat) ja riskiruutuihin liittyviä toimintavalmiusaikavaatimuksia ei oltu perehdytetty henkilöstölle riittävällä tavalla henkilöstölle. Toinen selittävä tekijä liittyi henkilöstöhälytysjärjestelmän epätarkoituksenmukaiseen käyttöön. Tilanne on lähtenyt korjaantumaa vuoden 2025 aikana myös Limingassa. Palvelutasopäätöksen yksi lähtökohta on, että muun muassa ohjeissa edellytetyt ja palvelutasopäätöksessä tarkennetut toimintavalmiusaikavaatimukset voidaan täyttää. Tällä hetkellä nämä vaatimukset toteutuvat Limingassa.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

4. Aluepelastuksen rooli varautumisen koordinoinnissa

Pelastuslaitoksen varautumis- ja valmiussuunnitteluun käytettävä henkilöstöresurssi on korjaantunut tavoitteiden mukaiseksi vuoden 2025 aikana. Parempi henkilöstöresurssi ehkä mahdollistaa aiempaa vahvemman varautumisyhteistyön, mutta pääsääntöisesti tämä tapahtuu alueella olevien varautumisen yhteistyöelimien, kuten valmius- ja turvallisuusfoorumin kautta.

Mielipide ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Henkilöstötilaisuus 12.9.2025

- palotarkastajien työturvallisuus

Vastine:

Palotarkastajien työturvallisuuden toteutuminen nousi esille 12.9 pidetyssä henkilöstötilaisuudessa. Työn riskien kartoitusta ja tunnistettujen riskien edellyttämiä toimenpiteitä on viety eteenpäin muun muassa onnettomuuksien ehkäisyn ja varautumisen palvelualueen keskuudessa. Sekä hyvinvointialuestrategia että

pelastustoimen palvelutasopäätös painottavat työhyvinvoinnin toteutumista.
Työhyvinvoinnin toteutuminen edellyttää myös työturvallisuuden toteutumista.
Keskustelutilaisuuden nosto on tärkeä ja huomioidaan pelastuslaitoksen toiminnassa.

- johtokeskuksen resurssit
- vesisukellusvalmius
- lin valmius

Vastine:

Edellä oleviin kohtiin on vastineet palaute- ja vastinekoosteen aiemmissa kohdissa.

LAUSUNTOPYYNTÖIHIN VASTAUKSENA TULLEET LAUSUNNOT

Lausunnon antaja: Pohjois-Pohjanmaan aluehallintovirasto

Alla oleva sisältää varsinaisen lausunnon huomiot, ei arviointitaulukon huomioita (ovat suurelta osin samoja havaintoja)

22.9.2025 PSAVI/8885/2025
Pelastustoimi ja varautuminen

Pelastustoimen palvelutasopäätöksen 2026–2029 luonnos, asianumero
PPHVA/8704/2025

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen luonnos pelastustoimen palvelutasopäätöksestä
vuosille 2026–2029

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimi ja sen pelastuslaitos ovat
valmistelleet luonnoksen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä vuosille 2026–2029.
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue on pyytänyt Pohjois-Suomen aluehallintovirastolta
(myöhemmin aluehallintovirasto) arviointia pelastustoimen palvelutasopäätösluonnoksesta
(myöhemmin palvelutasopäätös) lausuntomenettelyllä.

Palvelutasopäätös on toimitettu aluehallintovirastolle lausuntoa varten 25.8.2025.
Palvelutasopäätöksen lisäksi aluehallintovirastolla on ollut lausuntoa antaessaan käytössä
palvelutasopäätöksen perusteluosana olevat liiteasiakirjat.

Aluehallintovirasto on perehtynyt toimitettuun aineistoon ja laatinut tämän arvion
pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 6 §:n ja sen nojalla sisäministeriön antaman
pelastustoimen palvelutasopäätösasetuksen (1225/2022; myöhemmin PTP-asetus) 10 §:n
edellyttämällä tavalla.

Yleisarvio

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2026–2029
toimitettiin aluehallintovirastolle lausuntoa varten 25.8.2025. Palvelutasopäätöksen
perusteluosana oleva liiteasiakirja oli lausuntoa annettaessa osin keskeneräinen.
Palvelutasopäätöksen valmistelun aikana valmistelijat ja aluehallintovirasto kävivät
vuoropuhelua yksittäisistä asioista. Tiiviimpi yhteistyö aikaisemmin valmisteluvaiheessa
saattaisi helpottaa sekä palvelutasopäätöksen valmistelijoita että aluehallintoviraston
arviointilausunnon laatimista. Vuosille 2026–2029 laadittu palvelutasopäätös ei kuitenkaan
muuttunut oleellisesti edellisestä palvelutasopäätöskaudesta, niin tarvetta vuoropuhelulle
oli merkittävästi vähemmän.

Jatkovalmistelussa tulisi huomioida, että asiakirjassa esitellyistä palveluista tulee tehdä myös varsinaiset päätökset. Arviointitaulukon Minimivaatimus asiakirjalle -kohdassa on esitetty, mistä asioista päätös vähintään tulee tehdä.

Vastine:

Arviointitaulukko on huomioitu palvelutasopäätöksen jatkovalmistelussa.

Valmiuksien ja voimavarojen päätösten tulee perustua riskianalyysissä arvioituihin tarpeisiin ja mitoitusterusteisiin. Näiden perusteella tehdyissä päätöksissä tulee ilmaista, kuinka palvelut toteutetaan, ja kuinka ne sijoittuvat alueen eri osiin.

Sisältörakenteen arviointi

PTP-asetuksen 10 §:n 2 momentin mukaan aluehallintoviraston tehtävänä on arvioida, onko palvelutasopäätös laadittu tämän asetuksen edellyttämällä tavalla. PTP-asetuksen valmistelumuistion luvussa 3 on määritelty palvelutasopäätöksen sisältörakenne.

Palvelutasopäätöksen rakenne vastaa pääosin PTP-asetuksessa ja sen valmistelumuistiossa kuvattua rakennetta. Yleisilmeeltään palvelutasopäätöksen sisällöt on kuvattu varsin napakasti, mutta asiasisältö on varsin kattava. PTP-asetuksen ja sen valmistelumuistion voimaan tulon jälkeen on toimialan säädökset ja ohjeet päivittyneet. Tämän takia niin palvelutasopäätöksen laatijalle kuin arvioitsijalle syntyy väistämättä eroavaisuuksista aiheutuvia haasteita.

Palvelutasopäätöksen sisältörakenne ja sisällöt vastaavat niiltä osin PTP-asetusta kuin se on mahdollista ja viime kädessä uusinta säädöstä tai ohjetta. Palvelutasopäätöksestä puuttuvat lähde- ja liiteluettelot. Luetteloissa tulisi esittää kaikki lähteet ja liitteet, joihin tekstissä viitataan.

Vastine:

Erillisestä lähde- ja liiteluetteloista ei ole mainintaa palvelutasopäätösetuksessa tai sen muistiossa. Se että säädös- ja ohjeviittaukset on kirjattu palvelutasopäätöksen tekstien yhteyteen, on katsottu riittäväksi.

Lausunto ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Sisällön arviointi

Aluehallintovirasto on arvioinut palvelutasopäätöksen sisältöä käyttämällä aluehallintovirastojen yhteisesti laatimaa arviointilomaketta. Arviointiperusteissa on pyritty huomioimaan hyvinvointialueen pelastustoimea koskevat lait ja asetukset sekä muu pelastustoimen palveluihin kohdistuva sisäministeriön asiakirjaohjaus.

Palvelutason riittävyyden arvioimiseksi on käytetty myös muuta aineistoa, kuten aluehallintoviraston pelastustoiminnan valvontaan liittyviä ohjeita. Tämän arviointilausunnon liitteenä on kooste arviointilomakkeesta (Liite 1) sekä arviointilomake kokonaisuudessaan (Liite 2). Tässä luvussa sisältöä on arvioitu vain koosteluontoisesti. Yksityiskohtaisemmat huomiot löytyvät arviointilomakkeesta (Liite 2).

Palvelutasopäätöksen sisällön perusteet

PTP-asetuksen 2 §:n mukaan palvelutasopäätöksestä tulee käydä ilmi, miten siinä on huomioitu

- sisäministeriön suositukset
- hyvinvointialueen tekemä vuosittainen selvitys palvelujensa tilasta
- aluehallintoviraston asiantuntija-arviot palvelujen tilasta ja viraston antamat määräykset puutteiden ja epäkohtien korjaamiseksi.

Palvelutasopäätös sisältää oleellisilta osin tiivistettynä sisäministeriön antamat suositukset ja hyvinvointialueen vuosittaisen selvityksen. Aluehallintoviraston vuoden 2024 asiantuntija-arviosta on nostettu keskeisiä huomioita palvelujen tilasta. Pelastustoiminnan palvelujen osalta aluehallintoviraston huomio riskiluokan II riskiruutujen huomattavasta lisääntymisestä on syytä sisällyttää asiantuntija-arvion nostoihin.

Vastine:

TVA-toteumien heikentyminen II-luokan ruuduissa on jo huomioitu, mutta täydennetään seuraavasti:

Toteumaltaan alle 50 % ruutuja (II-luokka) oli vuonna 2024 yhteensä 32 kpl, kun niitä vuotta aiemmin oli 20 kpl.

Aluehallintoviraston valvonnassa olevat puutteet ja epäkohdat on sisällytetty palvelutasopäätöksen johdanto -lukuun sekä asiakohtaiseen lukuun 4.2.2.

Keskeiset linjaukset (luku 1)

PTP-asetuksen 4 §:n mukaan palvelutasopäätöksen tulee sisältää keskeiset linjaukset, joihin päätökset varsinaisesta palvelujen järjestämisestä ja tasosta perustuvat riskianalyysin lisäksi.

Palvelutasopäätöksen painopisteet ja strategiset päämäärät on määritelty huomioiden pelastustoimen ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen arvot. Keskeisimmät toimintaa koskevat tavoitteet on määritelty valtioneuvoston asettamien hyvinvointialueiden tehtäviä koskevien valtakunnallisten tavoitteiden pohjalta. Palvelutasopäätöksen laadintavaiheessa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen strategiatyö on kesken. Niihin kirjatut strategiset painopisteet ja periaatteet tuodaan asiakirjaan työn valmistuttua.

Keskeiset linjaukset ovat pääosin vaaditulla tasolla. Puutteita havaittiin luvuista 1.6 ja 1.7, joissa muiden kuin pelastustoiminnan palvelujen ylläpidon tason kuvaus on hyvin suppeaa. Edellä mainituista luvuista puuttuvat myös päätökset tuottamisen järjestelyistä häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Vastine:

Palvelutasopäätöksen kohtiin 1.6 ja 1.7 on tehty pieniä täydennyksiä huomioiden AVI ja Raahen kaupungin lausunnot. Kohdat 1.6 ja 1.7 on kirjattu huomioiden palvelutasopäätöksen vaatimus, jonka mukaan asiat on "vähintään linjattava". Asetuksen mukaan kyseiset kohdat eivät vaadi päätöstä.

Lausunto ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Päättävän palvelutasokauden arviointi (luku 2)

PTP-asetuksen 5 §:ssä säädetään edellisen palvelutasokauden arvioinnista osana

palvelutasopäätöksen laatimisen prosessia. Päättävä palvelutasokausi on kahden vuoden mittainen (vuodet 2024–2025). Palvelutasokauden arviointi on toteutettu keskeisiltä kohdiltaan riittävällä tarkkuudella. Arvioinnin kokonaisuudessa on palveluittain eroja. Osassa palveluista on kuvattu tavoite ja toteuma ja osassa pelkästään toteuma.

Päättävän palvelutasokauden tavoitteiden toteutuminen oli kirjattu pääosin onnistuneesti. Keskeisin puute oli, että erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisten pelastussuunnitelmien ja niiden edellyttämän harjoittelun toteutumisen arviointia ei ollut kirjattu. Ulkoisten pelastussuunnitelmien päivityksien ja harjoitusten osalta on ollut toistuvia viivästymisiä ja ongelmia, joista tulisi tehdä kirjaukset.

Vastine:

Kohtaa 2.3 on täydennetty huomioiden AVI:n lausunto

Päättävän palvelutasokauden arvioinnissa tulee huomioida myös vuosittaiset selvitykset, aluehallintoviraston asiantuntija-arviot sekä palvelutasokaudella tehdyt muut selvitykset palvelujen tilasta.

Vastine:

AVI:n lausunnossa mainitut selvityksen ja arviot on huomioitu kirjattaessa arviota päätyneestä palvelutasopäätöskaudesta.

Lausunto ei nähdäksemme edellytä muutosta palvelutasopäätökseen.

Riskianalyysi (luku 3)

PTP-asetuksen 6 §:ssä säädetään riskianalyysistä, joka toimii palvelutasoa koskevien päätösten perustana palvelujen keskeisten linjausten ohella. Riskianalyysin tarkoitus on tunnistaa pelastustoimen palveluihin kohdistuvat vaatimukset ja erityisesti luoda selkeät mitoitusperusteet, joiden mukaan palvelutaso määritetään.

Riskianalyysin rungon kokonaisuus on selkeä. Kokonaisuus jakaantuu

- 1) toimintaympäristön uhat, riskit ja riskienhallintakeinot,
- 2) onnettomuushistorian tarkasteluun,
- 3) toimintavalmiusvaatimukseen ja toteumiin ja
- 4) keskeisiin havaintoihin ja toimenpide-ehdotuksiin.

Arvioitava riskianalyysi on pääosin valmis, mutta kohdissa 3 ja 4 on vielä keskeneräisyyttä. Riskianalyysin pienestä keskeneräisyydestä huolimatta, asiakirjassa on keskeisimmät elementit mitä riskianalyysiltä vaaditaan.

Vastine:

Riskianalyysi valmistui 23.9.2025 ja on toimitettu tiedoksi AVI:lle. **Riskianalyysin hyväksymispäivämäärä on lisätty palvelutasopäätökseen.**

Toimintaympäristön, riskien ja uhkien arviointi oli pääosin kattavaa. Riskianalyysi on keskeinen asiakirja pelastustoimen palveluiden mitoittamiselle. Toimitettu asiakirja sisältää mitoitusperusteet onnettomuuksien ehkäisylle ja pelastustoiminnan palveluille normaaliolojen osalta. Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen osalta riskien vaikutusten analysointi pelastustoimeen on jäänyt vähäiseksi.

Huomiona todetaan, että aluehallintovirastolle toimitettu riskianalyysi ei sisältänyt sodan ajan uhkien arviointia. Riskianalyysissä tulisi tuoda esille, että pelastustoimella on erillinen asiakirja sodan ajan uhkien arvioinnille. Riskianalyysistä jää epäselväksi, kuinka sodan ajan uhkien arviointi vaikuttaa pelastustoimen palvelutasopäätöksessä tehtyihin päätöksiin.

Vastine:

Riskianalyysin johdantoon lisättiin maininta, jonka mukaan sodan ajan uhkien arviointi on laadittu erilliseksi asiakirjaksi. **Vastaava toteamus on lisätty myös palvelutasopäätöksen kohtaan 3.**

Aluehallintovirastolle toimitettu riskianalyysi on luonnosvaiheen asiakirja, joka on luokiteltu koko asiakirjan osalta salassa pidettäväksi (Käsittely kuten TL IV - Käyttö rajoitettu). Valmiin riskianalyysin luokittelu tulee tarkastella koko asiakirjan osalta (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999).

Vastine:

Salassapitomerkinnot päivitettiin riskianalyysin viimeistelyn yhteydessä.
Asia ei liity palvelutasopäätökseen.

Palvelut ja päätökset palvelutasosta (luku 4)

PTP-asetuksen 2 §:n mukaan palvelutasopäätöksen tulee kattaa erikseen sekä onnettomuuksien ehkäisyyn että pelastustoimintaan kuuluvat palvelut. Lisäksi PTP-asetuksen 8 §:n mukaan palvelutasopäätöksessä tulee esittää ja päättää erikseen

- pelastustoiminnan suunnitelmista
- pelastustoimen vapaaehtoistoinnasta
- pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevasta väestönsuojeluun varautumisesta.

Seuraavissa alaluvuissa on arvioitu jokaista edellä lueteltua palvelukokonaisuutta erikseen.

Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta (luku 4.1)

Ohjauksen ja neuvonnan palvelut on kuvattu asiaankuuluvasti. Turvallisuusviestinnän palveluille asetetuissa tavoitteissa on tarkennettavaa, sillä päätös määrällisestä tavoitetasosta puuttuu. Toiminnassa on kehitettävää, jotka on tuotu konkreettisina kehittämistarpeina esille.

Vastine:

Turvallisuusviestinnän määrällisenä kokonaistavoitteena oli vuonna 2023 yhteensä 10 % väestöstä ja vuosina 2024–2025 vuosittain yhteensä 7 %. Tavoite saavutettiin vuosina 2023–2024 ja saavutettaneen vuonna 2025. Vuoden 2024 turvallisuusviestinnän valtakunnallinen keskiarvo oli noin 13 % väestöstä. Nyt laadittavassa palvelutasopäätöksessä esitetään turvallisuusviestinnän lisäresursointia yhdellä henkilötyövuodella.

Tulevan palvelutasopäätöskauden osalta tavoitellaan tilannetta, jossa turvallisuusviestintä kohdentuisi kohderyhmätavoitteiden mukaisesti ja olisi sisältötavoitteiltaan, toteutustavaltaan ja laadultaan vaikuttavaa. **Jos/kun kokonaistavoite on esitettävä, kirjataan vuositavoitteeksi 7 % väestöstä. Lisätty.**

Palontutkinnan palveluiden kuvaus sekä päätökset palotutkinnan palvelutasosta ovat selkeät. Pelastusviranomaisen on ilmoitettava poliisille, mikäli se epäilee tulipalon tai muun onnettomuuden olevan aiheutettu tahallisesti tai tuottamuksellisesti. Ilmoitusprosessi on ollut kehityksen alla vuosina 2023–2025, koska sen toteumassa on ollut puutteita. Lakisääteisen tehtävän kuntoon saattamiseen tulee panostaa, koska puutteet ovat jatkuneet useita vuosia.

Vastine:

Ilmoitusten toteutumisen puuteet on huomioitu pelastustoimen omavalvonnassa ja tilannetta korjataan työjohdollisin toimin. Tämä on todettu myös asiakohdan kehittämistarpeena.

Ilmoitusten toteutumisen valvontaa on korostettu kehittämisosan tekstissä.

Päätökset pelastuslaitoksen toteuttaman valvontatyön perusteista, tavoitteista ja voimavaroista antavat riittävän viitekehyksen valvontasuunnitelman laadinnalle. Huomiona todetaan, että asuinrakennusten ja vapaa-ajan rakennusten valvontaa ei tulla toteuttamaan säännöllisesti. Valvonta näissä kohteissa toteutetaan pääosin paloriski-ilmoitusten, muun ilmoituksen tai syyn perusteella. Pelastuslain 42 ja 62 § mukaisten ilmoitusten käsittelystä ei ole tehty päätöksiä. Nämä on kuitenkin mainittu luvussa 4.1.6. Pelastuslain ja kemikaalilainsäädännön mukaista valvontaa ei ole eritelty nykyisellään päätöksessä.

Vastine:

Vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta annetun Valtioneuvoston asetuksen (685/2015) 40 § edellyttää, että pelastusviranomaisen tulee tarkastaa vähäistä teollista käsittelyä tai varastointia harjoittava tuotantolaitos pelastuslain 79 §:n mukaisen valvontasuunnitelman mukaisesti. Pelastusviranomaiselle kuuluva kemikaalivalvonta sisältyy pelastuslain 79 §:n mukaiseen valvontasuunnitelmaan. Kemikaalivalvonnan erittelyä palvelutasopäätöksessä ei ole nähty tarpeelliseksi eikä palvelutasopäätösasetus sitä edellytä. **Lausunto ei nähdäksemme edellytä PTP:n täydentämistä.**

Jatkovalmistelussa tulee kiinnittää huomioita riskianalyysin mukaisten mitoituspäätösten vaikutuksiin onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palveluissa, huomioiden alueen eri osat.

Vastine:

Riskianalyysiä on pyritty kehittämään siten, että se palvelisi paremmin valvonnan ja turvallisuusviestinnän kohdentamista. Riskianalyysi nostaa esille toimintaympäristöön ja onnettomuushistoriaan perustuvia vaikuttamistarpeita ja esittää vaikuttamiseen soveltuvia keinoja. Vaikuttamistarpeet ja keinot ovat osin syötteitä palvelutasopäätökseen osin valvonnan ja turvallisuusviestinnän suunnitelmiin. Riskianalyysin ja palvelutasopäätöksen välisessä vuorovaikutuksessa on vielä kehitettävää, mutta tilanne on ehkä parantunut aiemmista vuosista. **Lausunto ei nähdäksemme edellytä PTP:n täydentämistä.**

Turvallisuusviestinnän määrällisen tavoitteen ja pelastuslain 42 § ja 62 § mukaisten ilmoitusten käsittelyn päätökset ovat keskeinen mitoitustekijä toiminnan suunnitteluun ja siihen kohdennettavien voimavarojen osalta. Pelastustoimen tulee päättää keskeisistä mitoituspäätöksistä. Puuttuvat päätöskohdat tulee täydentää.

Vastine:

Pelastuslain 42 §:n mukaisten paloriski-ilmoitusten ja lain 62 § mukaisten nuohouspalauteraporttien käsittely sisältyy palvelutasopäätöksen kohdan 4.1.6 mukaiseen

valvontatyöhön. Paloriski-ilmoitusten vuosittainen määrä on ollut noin 120–140 kpl ja nuohouspalauteraporttien joitain kymmeniä. Saatuihin ilmoituksiin ja suunnitelmiin perustuvan asiakirjavalvonnan kokonaismääräksi on PTP:ssä kirjattu noin 2 000 valvontatapahtumaa/vuosi. Suurimman osan näistä muodostaa yleisötapahotumien pelastussuunnitelmat (500–600 kpl/vuosi). Asiakirjavalvonta on toteutunut tavoitteiden mukaisesti. **Lausunto ei nähdäksemme edellytä PTP:n täydentämistä.**

Pelastuslain 78 §:n mukaisen valvontatehtävän osalta pelastustoimen on tarpeen varmistaa omavalvonnan keinoin, että valvontatehtävän toteutus on esitetyillä keinoilla riittävää. Tämä koskee etenkin asuin- ja vapaa-ajanrakennuksia.

Vastine:

Valvonnan toteutumisen seuranta on osa omavalvontaa. Asuin- ja vapaa-ajan rakennusten turvallisuutta edistetään ensisijaisesti turvallisuusviestinnän keinoin, joka on riskianalyysin esittämä suositus ja todettu turvallisuusviestintä koskevassa päätöksessä. **Lausunto ei nähdäksemme edellytä PTP:n täydentämistä.**

Pelastustoiminta (luku 4.2)

Pelastustoiminnan palvelukokonaisuudessa oli muutamia täydentämistä ja tarkentamista vaativaa lukua. Tärkeimpänä voidaan mainita pelastustoimen ensimmäisen vasteen ruutukohtaisissa toimintavalmiusajoissa olevien ongelmien kehittämistarve ja erityisesti konkreettiset toimenpiteet ongelmien korjaamiseksi. Lukujen 4.2.2.1, 4.2.2.3 ja 4.2.2.7 kirjauksista tulisi saada kuva mm., miten tavoittamattomat riskiruudut ja etenkin kuinka ns. ongelmaruudut tullaan tavoittamaan jatkossa ja palvelut saattamaan lainmukaiselle tasolle, ja miten valmius rakennetaan matalampi riskisillä alueilla, joilla toimii pääasiassa sivutoimista ja sopimushenkilöstöä.

Vastine:

Pelastustoiminnan toimintavalmiuden kehittämistoimenpiteisiin sisältyy toimenpiteitä ongelmaruutujen poistamiseksi. Kehittämistoimenpiteisiin on kirjattu muun muassa mahdollista paloasemarakentamista sekä hälytystehtävien lähtönopeuteen ja hälytysajoon liittyviä tekijöitä. Toimenpiteitä on kirjattu, mutta varsinaiset päätökset on yhteensovittettava talouden suunnittelun kanssa.

Kohdan 4.2.2.1 kehittämistarpeet tekstiä on hieman tarkennettu AVI:n lausuntoon perustuen.

Pelastustoiminnan valmiuden rakentuminen on kuvattu palvelutasopäätöksessä alkaen kohdasta 1.3, jonka mukaan pelastustoimen palveluita tuotetaan yhteistyössä päätoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön kanssa. Kohdan 4.2.2.7 mukaan pelastustoimen palveluita varten ylläpidetään paloasemaverkkoa, joka vastaa pelastustoimialueen riskejä, palvelutarpeita sekä toimintavalmiuden vaatimuksia. Kohdan 4.2.2.6 mukaan pelastuslaitoksen alueella on onnettomuusriskeihin nähden oikein mitoitettut ja toimintavarmat pelastustoiminnan kalustot, varusteet ja laitteet. Ja niin edelleen. **Lausunto ei nähdäksemme edellytä PTP:n täydentämistä.**

Tarkempien kirjausten odotetaan löytyvän toimintavalmiuden suunnitelmasta/suunnitelmista, jotka pelastustoimen on määrä laatia vuoden 2025 aikana. Palvelutasopäätöksessä tulee kuitenkin päättää keskeiset mitoitusperusteet, joiden perusteella palveluiden voidaan katsoa toteutuvan lainsäädännön vaatimalla tasolla.

Vastine:

Mitoitusperusteet, kuten riskialuejakoon perustuvat toimintavalmiusaikavaatimukset on esitetty päätöksinä palvelutasopäätöksessä. Mitoitusperusteita on käsitelty tarkemmin riskianalyysissä. **Lausunto ei nähdäksemme edellytä PTP:n täydentämistä.**

Pelastustoiminnan palvelutason tulisi perustua riskianalyysin (luku 3) mukaisiin aluejaoteltuihin mitoitusperusteisiin. Mitoitusperusteiden täsmentämistä peräänkuulutetaan useamman luvun osalta. Tarkemmat huomiot löytyvät arviointilomakkeelta.

Jatkovalmistelussa tulee huomioida, että pelastustoiminnan valmiuksista päätettäessä tulee päättää, että hyvinvointialueen pelastustoimi järjestää määritellyt suorituskykytasot riskianalyysin aluekohtaisten suorituskykyvaatimusten mukaisesti. Tämän lisäksi alue voi halutessaan määritellä sen, miltä paloasemalta kyseiset suorituskyvyt tulevat.

Vastine:

Aluejaoteltua mitoitusperustetta on käytännössä riskialuejako. Riskialuejako määrittää hyvin pitkälti sen, millainen paloasemaverkko ja millainen paloasemien valmius paloasemilla on oltava. Tämä on todettu niin riskianalyysissä kuin palvelutasopäätöksessä. Riskianalyysi tarkentaa alueen erityispiirteitä ja nostaa esille erityisiä varautumistarpeita.

Palvelutasopäätöksessä todetaan hyvin selvästi se, että toimintavalmius järjestetään huomioiden riskianalyysin havainnot ja johtopäätökset sekä muut palvelutarpeet.

Riskianalyysi on päivittyvä asiakirja. Palvelutasopäätöksessä ei voida päättää, että toimintavalmiuden yksityiskohdista, koska yksityiskohtien riski- ja tarveperusta elää.

Palvelutasopäätös on strategisen tason asiakirja, joka määrittelee perusteet muun muassa sille, miten riskianalyysin havainnot huomioidaan palveluita järjestettäessä. **Lausunto ei nähdäksemme edellytä PTP:n täydentämistä.**

Pelastustoimen tulee päättää keskeisistä mitoitusperusteista. Puuttuvat päätöskohdat tulee täydentää. Lisäksi jatkovalmistelussa tulee huomioida arviointitaulukossa olevat kohdat, joissa on merkattu olevan puutteita.

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelyiden rakentuminen on suunniteltava ja järjestettävä siten, että toiminta on mahdollista myös valmiuslain (1552/2011) mukaisissa poikkeusoloissa.

Vastine:

Näin on tehty. (tarkemmin valmius- ja johtamissuunnitelmissa).

Pelastustoiminnan suunnitelmat (luku 4.3)

Pelastustoimen suunnitelmakokonaisuus on pääosin laadittu asianmukaisesti. Luvun kaikissa kohdissa ei ole tehty päätöstä suunnitelmien laadintaan ja päivittämiseen käytettävistä voimavaroista. Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisten pelastussuunnitelmien päivittämisessä ja niiden edellyttämässä harjoittelussa on ollut ongelmia, jotka tulee ottaa huomioon toiminnan kehittämisessä.

Keskeisimpänä havaintona on, että pelastustoimen suunnitelmien laadintaan ja päivittämiseen varattavat voimavarat ovat osin päättämättä (luvut 4.3.3 ja 4.3.4). Tämän lisäksi ulkoisten pelastussuunnitelmien päivittäminen ja niitä koskevien harjoitusten harjoitusprosessi vaatii kehittämistä. Prosessin kehittäminen on kirjattu

palvelutasopäätökseen kehittämistarpeeksi.

Vastine:

Suunnitelmien laatiminen ja ylläpito on osa pelastustoimen päällystön työtä. **Täydennetty näin ko. päätöskohtiin.**

Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta (luku 4.4)

Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta -luku on hyvin kattava. Alaluvussa 4.4.1 on kuvattu ja päätetty keskeisesti sopimushenkilöstön käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa. Kohdan perusteella kuitenkin jää epäselväksi, mihin muita vapaaehtoisia mahdollisesti käytetään.

Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksella sivutoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö on keskeinen voimavara alueen palvelujen tuottamiseen. Sopimushenkilöstön koulutukseen panostetaan ja sitä kehitetään toimintaympäristön muutosten mukaan. Terveystarkastukset toteutetaan tehtävien edellyttämällä tasolla henkilöstöryhmästä riippumatta.

Palvelutasopäätösvalmistelussa on syytä tarkastella luvun 4.4.1. kuvaus muiden vapaaehtoisten osalta. Tämän lisäksi kohdan päätöksessä tulee ottaa kantaa, missä laajuudessa hyvinvointialue käyttää vapaaehtoisia pelastustoimen tehtävien tuottamisessa.

Vastine:

Kohtaa 4.4.1 on täydennetty muiden vapaaehtoistojen osalta.

Väestönsuojeluun varautuminen (luku 4.5)

Väestönsuojeluun varautumisen suunnittelu, yhteistyö ja organisointi on esitelty kattavasti palvelutasopäätöksessä ja sen arvioitiin olevan riittävällä tasolla. Pelastustoimen varautumisen ja väestönsuojeluun varautumisen valvonnan perusteella väestönsuojeluun varautumisen suunnitelmissa on vielä tehtävää.

Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarve -luvussa henkilöstön koulutustarve on kuvattu hyvin yleisesti eikä tavoitteissa viitata tarkempaan koulutustarpeeseen, -ohjelman ylläpitoon tai -ohjelman laadintaperiaatteeseen. Päätös väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarpeesta, koulutusohjelman laadintaperiaatteista sekä päivittämisen aikavälistä puuttuu.

Vastine:

Kohtaa 4.4.5 on tarkennettu tarpeellisilta osin.

Keskeisimpänä kehittämistarpeena voidaan todeta puuttuvan päätös johto- ja erityishenkilöstön koulutustarpeen määrittelystä ja erillisestä koulutussuunnitelmasta. Kehittämistoimenpiteiden odotetaan nostavan palvelu riittävälle tasolle.

Kehittämistä vaatii myös väestönsuojeluun varautumisen suunnitelmien saattaminen sellaiselle tasolle, että pelastuslain 64–65 §:n sekä muut lainsäädäntöön kirjatut pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevat väestönsuojelun tehtävät voidaan olettaa hoidettavan.

Vastine:

Pelastuslaitoksen varautumiseen ja valmiussuunnitteluun käytettävä henkilöstöresurssi on ollut pitkään vajaa. Tämä on väistämättä heijastunut suunnitelmien tasoon. Henkilöstöresurssi on korjaantunut vuoden 2025 aikana, joten myös suunnittelun taso alkaa korjaantumaan.

Lausunto ei nähdäksemme edellytä PTP:n täydentämistä.

Kehittämissuunnitelma (luku 5)

Luvuissa esiin nostetut kehittämistarpeet ja niistä muodostettu kehittämissuunnitelmataulukko vastaavat toisiaan.

Kehittämissuunnitelmassa on kaikki palvelutason kehittämistarpeet, pienistä asioista suuriin. Kehittämissuunnitelmassa tulisi olla asetuksen mukaan: "...palvelutasoa koskevat muutostarpeet ja päätökset, joista aiheutuu pelastustoimen järjestämisessä merkittävää voimavarojen uudelleen jakamista, suuria investointeja tai lisäyksiä käyttötalousarvioon." Kaikki kehittämistarpeet on aikataulutettu koko palvelutasopäätöskaudelle. Suunnitelmasta puuttuu mm. kehittämistarpeiden tarkempi aikataulutus ja asioiden tarkempi vastuuttaminen.

Kehittämissuunnitelman jatkovalmistelussa voisi miettiä rakenteen jakoa kahteen osaan. Toisessa esitettäisiin kehittämistarpeet, jotka voidaan tehdä oman työn ohella ja toisessa kehittämistarpeet, jotka vaativat lisäystä käyttötalousarvioon tai investointeja sekä HTV-vaikutukset.

Vastine:

Sisältövaatimus on ollut jossain määrin epäselvä.

Kehittämistaulukosta on poistettu epäolennainen. Taulukko on tiivistynyt noin neljäsosaan alkuperäisestä.

Lisätietoja suoritetusta arvioinnista antavat pelastusylitarkastajat

Jarno Soisalo (sähköposti: jarno.soisalo@avi.fi, puh +358 295 016 628)

Jorma Pikkarainen (sähköposti: jorma.pikkarainen@avi.fi, puh +358 295 017 618)

Tämä asiakirja PSAVI/8885/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument PSAVI/8885/2025 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Koskinen Petteri E 23.09.2025 08:50

Esittelijä Soisalo Jarno 22.09.2025 14:49

Lausunnon antaja: Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen tulevaisuuslautakunta

Tulevaisuuslautakunnan lausunto Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä vuosille 2026–2029

Pohteella ollaan laatimassa pelastustoimen palvelutasopäätöstä vuosille 2026-2029. Tulevaisuuslautakunnalta pyydetään lausuntoa asiasta 25.9.2025 mennessä. Palvelutasopäätös on Pohteen aluevaltuuston käsittelyssä 10.11.2025.

Tulevaisuuslautakunta lausuu asiasta seuraavaa:

1. Yhteensovittaminen hyvinvointialueen strategiaan ja muihin strategisiin asiakirjoihin

Tulevaisuuslautakunta pitää tärkeänä, että palvelutasopäätös on sisällöltään ja tavoitteiltaan yhteensovitettu parhaillaan päivitettävän hyvinvointialuestrategian ja muiden Pohteen strategisten asiakirjojen kanssa. Lautakunta pitää hyvänä, että Pohteen strategiatyön valmistuttua syksyllä 2025 palvelutasopäätökseen lisätään tarvittavilta osin nostoja muun muassa hyvinvointialueen strategisista tavoitteista. Lautakunnan näkemyksen mukaan palvelutasopäätöksessä on toimivalla tavalla yhteensovitettu pelastustoimen kansalliset ja alueelliset tavoitteet. Lautakunta katsoo, että palvelutasopäätöksen on tarkoituksenmukaista olla strategisella tasolla ja välttää liiallista operatiivisten yksityiskohtien kuvaamista. Lautakunnan näkemyksen mukaan palvelutasopäätöksessä on onnistuneesti kuvattu palveluiden järjestämisen periaatteet, riskiperusteisuus ja kehittämistarpeet. Jatkovalmistelussa on hyvä varmistaa, että päätös ohjaa toimintaa strategisesti ja jättää operatiivisen toteutuksen pelastustoimen johdon ja henkilöstön vastuulle.

2. Palvelutasopäätöksen väliarviointi ennen vuotta 2029

Tulevaisuuslautakunta ehdottaa, että palvelutasopäätökselle tehdään väliarviointi ennen varsinaisen voimassaoloajan päättymistä. Väliarviointi mahdollistaa päätöksen vaikuttavuuden ja tavoitteiden toteutumisen seurannan sekä tarvittavien muutosten tekemisen toimintaympäristön muuttuessa. Väliarviointi voidaan kytkeä esimerkiksi palvelutasopäätöksen vuosittaiseen seurantaan ja raportointiin.

3. Turvallisuustilanne ja NATO-jäsenyyden vaikutukset

Lautakunnan näkemyksen mukaan palvelutasopäätöksessä on tärkeää huomioida muuttunut globaali turvallisuustilanne, mukaan lukien Suomen NATO-jäsenyyden vaikutukset. Palvelutasopäätöksessä on onnistuneesti tunnistettu Venäjältä aiheutuvat mahdolliset uhat ja korostettu varautumisen, väestönsuojelun ja kansainvälisen yhteistyön merkitystä.

4. Vuoropuhelu ja yhteistyö aluehallintoviraston (AVI) kanssa

Lautakunta nostaa esiin vuoropuhelun ja yhteistyön merkityksen AVI:n kanssa palvelutasopäätöksen toimeenpanossa ja seurannassa. AVI:n lausunnot ja vuosittaiset arviot on huomioitu palvelutasopäätöksen luonnoksessa, ja jatkossakin on tärkeää varmistaa, että AVI:n esiin nostamat kehittämistarpeet ja määräykset otetaan huomioon päätöksen toimeenpanossa.

5. Kustannusvaikutukset

Tulevaisuuslautakunnan näkemyksen mukaan palvelutasopäätöksen kustannusvaikutukset on tarpeen arvioida kattavasti. Päätösluonnoksessa on esitetty investointitarpeet ja käyttötalouden kehitystarpeet, mutta lautakunta nostaa esiin, että taloudellista kestävyyttä ja kustannusvaikuttavuutta on tärkeää seurata jatkuvasti. Kehittämistoimenpiteiden ja investointien vaikutukset talouteen tulee arvioida realistisesti ja varmistaa, että ne ovat linjassa hyvinvointialueen taloudellisten raamien kanssa.

6. Aiempien kehitystarpeiden ja -ehdotusten huomioiminen

Lautakunta kiinnitti huomiota, että palvelutasopäätöksen luonnoksessa on kattavasti kuvattu kehittämiskohteet ja toimenpiteet, jotka pohjautuvat muun muassa AVI:n arvioihin, omavalvontaan ja riskianalyysihin. Kehittämissuunnitelman toteutumista on tärkeää seurata säännöllisesti.

7. Yhteistyö pelastustoimen ja sote-palvelujen välillä

Tulevaisuuslautakunta korostaa pelastustoimen ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyön merkitystä. Yhteistyö on tärkeää muun muassa varautumisessa, väestönsuojelussa, onnettomuuksien ehkäisyssä ja yhteisten riskien hallinnassa. Palvelutasopäätöksessä on tunnistettu yhteistyön tarve. Sen käytännön toteutusta ja kehittämistä kannattaa lautakunnan näkemyksen mukaan edelleen vahvistaa.

Yhteenveto

Tulevaisuuslautakunta pitää pelastustoimen palvelutasopäätöksen luonnosta kattavana ja perusteltuna. Lautakunta korostaa strategista ohjausta, vaikuttavuuden ja taloudellisen kestävyysseuranta sekä yhteistyön ja vuoropuhelun vahvistamista niin AVI:n, sote-palveluiden kuin muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Lautakunta esittää, että palvelutasopäätöksen jatkovalmistelussa huomioidaan edellä esitetyt näkökohdat ja kehittämisehdotukset.

Vastine:

1. Yhteensovittaminen hyvinvointialueen strategiaan ja muihin strategisiin asiakirjoihin

Valmisteltavana olevan hyvinvointialuestrategian kuulemisvaiheen luonnos on huomioitu palvelutasopäätöksen jatkovalmistelussa. Strategiasta otettiin joitain nostoja palvelutasopäätöksen kohtaan 1.1. Hyvinvointialuestrategian painopisteet ja tavoitteet ohjaavat muiltakin osin pelastustoimen suunnittelua ja toteutusta niin palvelutasopäätöksen näkökulmasta kuin arjen työssä.

2. Palvelutasopäätöksen väliarviointi ennen vuotta 2029

Pelastuslaitoksella on säädösperusteinen velvollisuus seurata ja arvioida pelastustoimen palveluiden asianmukaista toteutumista. Seuranta tehdään osana pelastustoimelle kuuluvaa lakisääteistä omavalvontaa. Seurannan tulokset ja johtopäätökset raportoidaan sisäisesti ja keskeisimmiltä osin hyvinvointialueella osana toiminnan ja talouden raportointia.

Seuranta- ja arviointikokonaisuuteen sisältyy myös aluehallintovirastolle ja sisäministeriölle vuosittain tehtävät selvitykset (pelastustoimen hyvinvointialueselvitys) pelastustoimen palveluiden tilasta. Tämä selvitys ja siihen perustuva aluehallintoviraston vuosittainen asiantuntija-arvio palvelevat osin lausunnossa ehdotettua väliarviointia, mutta ovat sisällöltään raskaita. **Lisäämme palvelutasopäätöksen johdantoon tavoitteen mielipiteessä ehdotetusta väliarvioinnista. Väliarviointi voidaan tehdä hyödyntäen muun muassa hyvinvointialueselvityksen asiasisältöjä.**

4. Vuoropuhelu ja yhteistyö aluehallintoviraston (AVI) kanssa

Pelastustoimen lainsäädäntö ohjaa osaltaan vuoropuheluun aluehallintoviraston kanssa. Aluehallintoviraston asiantuntija-arvot ja aluehallintoviraston valvontatoimenpiteiden johtopäätökset on huomioitava muun muassa palvelutasopäätöstä laadittaessa sekä

palvelutasopäätöskaudella pelastustoimen palveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Keskusteluyhteys AVI:n kanssa on ollut toimiva.

5. Kustannusvaikutukset

Palvelutasopäätöksen kohdan 5 kehittämistaulukkoa on tiivistetty merkittävästi lausuntokierroksen jälkeen. Tiivistetty taulukko nostaa palvelutasopäätöskauden kehittämistoimenpiteiden kustannusvaikutukset paremmin esille.

Mielipiteessä esitetty taloudellisen kestävyys ja kustannusvaikuttavuuden jatkuva seuranta ja arviointi on osa pelastuslaitoksen toimintaa, tai ainakaan sen puuttumisesta ei ole saatu merkittävää palautetta. Pelastustoimen talouden tavoitteet ovat toteutuneet viime vuosina hyvin.

Palvelutasopäätöksen rooli suhteessa taloussuunnitteluun on osin vaikea. Palvelutasopäätöksen sisältövaatimukset edellyttävät, että merkittävät puutteet palvelutasossa huomioidaan ja korjataan palvelutasopäätöstä laadittaessa. Riskianalyysistä, aiempien palvelutasopäätöskausien toteumista, valvojan viranomaisen suosituksista ja määräyksistä, säädösmuutoksista sekä pelastuslaitoksen omista tarpeista esille nousevat kehittämistarpeet pitäisi kirjata toimintaa ohjaaviksi päätöksiksi palvelutasopäätökseen. Näiden päätösten tulisi ohjata talouden suunnittelua. Palvelutasopäätöksen laatiminen sisältövaatimusten mukaiseksi on haastavaa, jos/kun edetään vahvasti talous edellä - "päätetään tehdä näin, jos on määrärahoja tehdä näin". Toisaalta useita vuosia ennakoiva talouden suunnittelu yhdessä useita vuosia ennakoivan toiminnan suunnittelun kanssa auttaa asiassa. Yhtä kaikki talousvaikutusten ja kustannusvaikuttavuuden arviointi on osa pelastustoimessa tehtävää päätöksentekoa ja näkyy myös palvelutasopäätöksen sisällössä.

6. Aiempien kehitystarpeiden ja -ehdotusten huomioiminen

Palvelutasopäätöksen kehittämistoimenpiteille on toteutumisen seurantataulukko, jossa toteutumista seurataan asteikolla: ei aloitettu, suunnittelussa, toteutuksessa, valmis.

7. Yhteistyö pelastustoimen ja sote-palvelujen välillä

Yhteistyö ja yhdessä tekeminen ovat tärkeitä arvoja niin palvelutasopäätöksen ja hyvinvointialuestrategian tasolla kuin arkityössä.